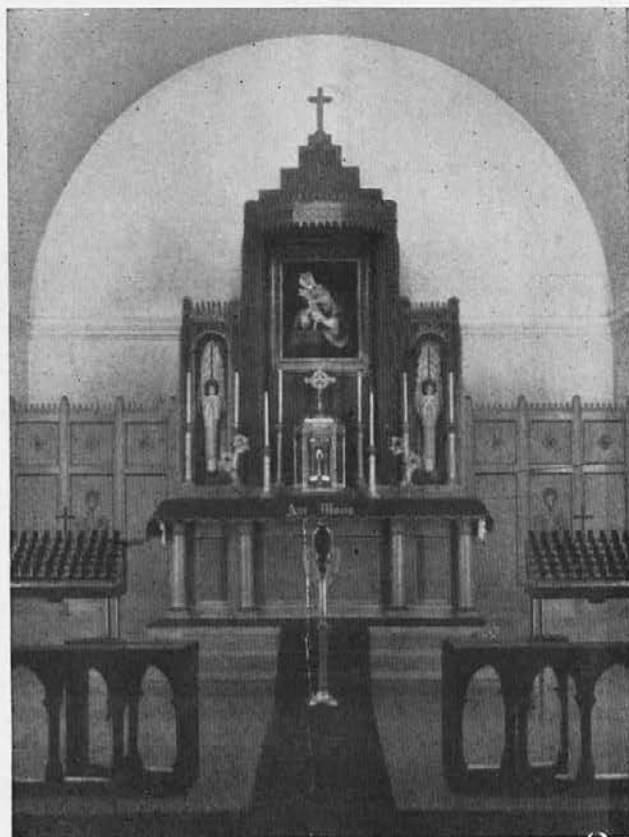

Ave María

NOVEMBER, 1942 LEMONT, ILL. LETNIK 34

AVE MARIA

Published by

**THE SLOVENE FRANCISCAN FATHERS,
LEMONT, ILLINOIS**

in the interest of the Franciscan Commissariat of the Holy Cross.

Subscription Price: \$2.50 per annum. — Naročnina: \$2.50 letno.
Izven U. S. A. \$3.00.

Editors:	AVE MARIA	Managers:
Rev. Alexander Urankar Rev. Cyril Shircel, Ph.D.	P. O. Box 608, Lemont, Illinois Telephone: Lemont 494	Rev. Alois Madic Bro. Robert Hochevar

Entered as second-class matter August 20, 1925, at the post office at Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of October 3, 1917, authorized on August 29, 1925.

Naročnikov in dobrotnikov se spominjamo v lemontskem samostanu v vseh svojih molitvah, pri sv. mašah in drugih duhovnih opravilih. Opravimo pa zanje tudi sveto mašo in sicer vsako prvo sredo v mesecu.

Printed by
SERVICE PRINTERS
Lemont, Illinois

AVE MARIA

November, 1942

—Letnik XXXIV

KOLENDAR ZA MESEC NOVEMBER

1	Sobota	Vsi svetniki
2	Nedelja	23. pobinkoštna
3	Ponedeljek	Verne Duše
4	Torek	Sv. Boromej
5	Sreda	Sv. Bertilda
6	Četrtek	Sv. Leonard
7	Petek	Sv. Florencij
8	Sobota	Sv. Godfrid
9	Nedelja	Sv. Teodorik
10	Ponedeljek	Sv. Andrej Avelinski
11	Torek	Sv. Martin
12	Sreda	Sv. Martin
13	Četrtek	Sv. Didak
14	Petek	Sv. Jozafat
15	Sobota	Sv. Albert
16	Nedelja	Sv. Gertruda
17	Ponedeljek	Sv. Oton
18	Torek	Sv. Gregorij
19	Sreda	Sv. Elizabeta
20	Četrtek	Sv. Feliks
21	Petek	Marijino Darovanje
22	Sobota	Sv. Cecilija
23	Nedelja	Sv. Klemen
24	Ponedeljek	Sv. Janez od Križa
25	Torek	Sv. Katarina
26	Sreda	Sv. Silvester
27	Četrtek	Sv. Maksim
28	Petek	Sv. Jakob od Marije
29	Sobota	Sv. Saturnin
30	Nedelja	Sv. Andrej

Mesec november je posvečen dušam v vicah. Ali si že dal vpisati imena svojih rajnih v Apostolat sv. Frančiška? To je družba, po sv. Stolici potrjena, ki ima nalogo opraviti sto sv. maš na leto za vse člane, ki so enkrat za vselej darovali deset dolarjev na namen apostolata. Tudi imena živih lahko upišeš. Če še tega nisi storil, takoj piši na Ave Maria, Lemont, Ill.

PAR MISLI ZA ZAHVALNI DAN

(Tako nekako je pisal "Sign".)

IME mi je Amerigo Hvaležen. Prvo ime sem dobil od tistega moža, ki ga je tudi Amerika od njega dobila. Drugo ime sem si sam izbral, ker je blizu Zahvalni dan.

Kakšne misli bodo gnezdile v moji glavi letos na Zahvalni dan?

Bogat sem, med najbogatejšimi ljudmi, ki jih je kdaj obsevalo sonce.

parke in krasna igrišča. Ne verjeli bi mi, če bi vam skušal povedati, koliko imam najetih ljudi, da mi za te parke skrbe. Tudi zverinjaki in zabavišča in muzeji so moji. Kadar se mi poljubi, jih grem pogledat in uživati, nihče mi ne zastavlja koraka. Ob morski obali in na bregovih deset tisočev jezer od New Yorka do San Francisca imam kopališča in drsališča, ki so vedno pripravljena zame. Velike večine teh krajev nisem nikoli videl in jih nikoli ne bom, pa so vendar noč in dan pripravljena zame, če bi se mi vendarle ponudila priložnost. Zares, močno sem bogat!

Potujem tudi z avtomobilom, ki je seve-

Križ vrh slovenskega Triglava—znak novega vstajenja. Slika iz letošnjega "Slovenskega Koledarja". Naroči ga.

Precej dosti potujem in kamorkoli me noga zanese, najdem svoj dom. Nekaj teh mojih domov je palačam podobnih. Drugi so samo preprosta človeška bivališča, ki najdem v njih mило domačnost, čeprav se le redko vanje zatečem. Red in snaga vladata v njih. Tudi kadar sem jaz na drugem koncu Amerike, se trudijo moji služabniki, da čuvajo in v redu držijo te moje domove. Celu obed in večerjo imajo vsako uro pripravljeno zame, zakaj dostikrat pridem ob nenavadni uri, nenapovedan.

Moji so neprešteti akri ameriške zemlje, ki so jo meni v korist spremenili v cvetoče

da moj, čeprav ni vedno zapisan na moje ime. Sam ne vem, koliko tisoč izvežbanih delavcev se je na vso moč potrudilo, da so mi ga opremili pa najnovejših iznajdbah. Prijetna je vožnja iz kraja v kraj, in če se mi kakšna nerodnost napravi, je takoj pri roki mehanik, ki z večjo roko in očesom nerodnost popravi.

Zaposlen sem včasih čez glavo. Saj sem državljani velike države in je treba od jutra do večera biti na nogah in včasih na glavi. Res ne utegnem, da bi se z osebnim zanimanjem vtikal v vse posle državnega vodstva, četudi mi naroča moja država, da

je to moja dolžnost. No, pa imam zato cel zbor izkušenih mož, ki jim pravim pravniški, državniki, domoljubi, ki mi ob vsaki kočljivi priliki radi priskočijo na pomoč. Imam jih ne samo tam v mogočnem Washingtonu, tudi po drobnih podeželskih mestecih mi jih zlepa ne zmanjka.

Zdaj je vojska in prav dobro se zavedam, da ima moja vlada v glavnem mestu moje dežele silnega posla. In ker je to ljudska vlada, sem tudi jaz košček državnega governmenta. Vse, kar vlada ukrene, je tudi moja zadeva. Toda kako naj pri toliki zaposlenosti vsakega dneva čepim tam v washingtonskih uradih ter pazim, kaj in kako gredo posli? O, pa mi nič kaj narobe ne hodi ta reč. Saj sem si vzgojil cele zборе poročevalcev, ki me obveščajo sproti o vseh washingtonskih, državnih in svetovnih dogodkih, da le s prstom pomignem. Telegraf, telefon, pošta, radio, časopis — vse te komodne reči mi posredujejo vsak hip stike z vsem poslovnim in političnim svetom. Bogat sem, bogat!

Srednjeveški kralji in principi so si najemali posebne dvorne norce, ki so čepeli ž njimi doma ali rajžali križem sveta, da so jih zabavali, kadar je postalo dolgčas tem veličanstvom. Meni ni treba najemati takih zabavnikov in zabavljačev. Saj imam na svoji plačilni listi najboljše šaljivce in igralce na svetu. Samo pogledam na gledališke sporede in vem, kdaj so pripravljene za mojo zabavo. Srednjeveški principi so le redko mogli v teater ali operno gledališče. In kadar so šli, so močno zastraženi s skrbjo za svoje življenje ždeli v svojih bolj skritih kot vidnih ložah. Vse to je pri meni drugače. Brez skrbi se vsedem, kamor me žene veselje, in brez strahu uživam zabavo. Drama in opera in žive slike na platnu, vse to je moje in še najmodernejše orkestre po vrhu.

Ali ste že videli kako galerijo razstavljenih slik, ki so tudi vse moje? Jaz sem si jih le malo ogledal, pa vam odkritosrčno povem, da je v njih neverjetno bogastvo. Lepega dne bom koga izmed vas popeljal s seboj. Čudili se boste, koliko prečudnih umetnin se je v teku let v teh mojih zaklad-

nicah nakopičilo, vse od starih Egipčanov, Asircev, Grkov . . . pa kaj bi se trudil, da vam naštejem število imen! Bogastva od sile!

V vsakem mestu v deželi imam knjižnico, v nekaterih tako veliko, da bi moral živeti vsaj tisoč let, če bi hotel vso to robo prebrati. Kadar utegnem, se v eno ali drugo zatečem. Pa bi lahko v veliko zadrego prišel, ker ne bi vedel, po kateri knjigi naj sežem. Toda tudi v takih slučajih porinem v kot vsako skrb. Saj je že pred menoj človek prijazen, ki brž na vsa moja vprašanja odgovori, vse moje dvome razčisti. Knjižničar je ali pa knjižničarka, oba sta enako prebrisana in izučena. Če pa ravno ne vtegne, mi stisne v roke kratke tiskane ocene in preglede novih in starih bukev, knjig, magazinov, listov in vsega mogočega tiskanelega blaga. Kmalu se poučim o stvari in vem, kaj naj si izberem za pouk, zabavo in vzgojo duha.

Zgodi se, da se mi zdravje omaje in mi hoče požreti vse to moje bogastvo. Niti tedaj ne zapadem prevelikim skrbem. Saj sem si pravočasno-izšolal zdravnike, sezidal špitale, klinike in vsa mogoča zdravilišča. Kar tja se zatečem in kmalu je potrjeno moje nadaljnje življenje in ž njim vse moje svetovno bogastvo.

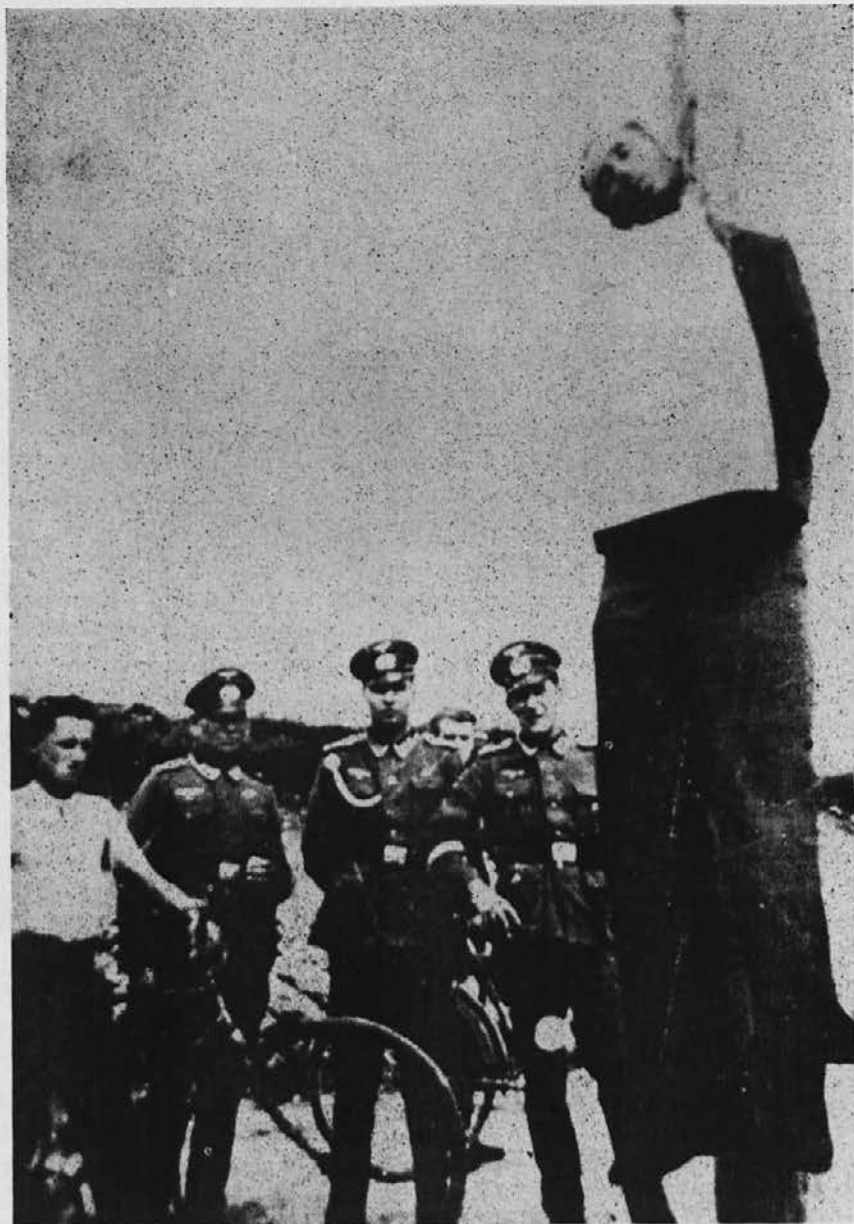
Saj bi še našteval podrobnosti iz tega mojega neprecenljivega bogastva, pa bi morala le rekli, da se baham in čez mero postavljam. Vendar je treba, da še eno ali drugo povem.

Da mora tak bogatin imeti primerno stražo, kamorkoli ga noga zanese, boste razumeli z lahkoto. Povsod preže nevoščljivci, tatovi in roparji. Kam bi se človek upal brez straže? Pa sem si tudi to oskrbel pravočasno. Detektivi, policaj — saj jih kar mrgoli okrog mene! Če mi je kdo naredil krivico, samo po telefonu posežem in že mi pride na pomoč mož postave. Da, saj me ščiti sama postava! Včasih ji pravimo zakon. In ta zakon je ves, kolikor ga je, narejen za mojo osebno in premoženjsko varnost. Oh, ta naš zakon, ta naša postava! Samo o svobodi, o prostosti, o vseh mogočih človečanskih in človeških svobo-

ščinah piše in govori! Grem, kamor hočem, rečem, kar hočem, mislim, kar hočem — zakon je z mano in pravi: Proč roke od tega človeka, naš državljani je in svoboda ga vsepovsod spremlja!

dal med bogate ljudi . . .

Na Zahvalni dan si bom vzel malo počitka. In bom pomislil še na drugo bogastvo, ki sem do zdaj pozabil o njem govoriti. Mislite morda, da sem se pozabil pobahati,

Slovenska žrtev na drogu, nemške beštije pod njim.

Slika iz "Slovenskega Koledarja." Naroči si ga.

Pa bi še utegnil kdo reči, da sem si po sili ime "Hvaležen" izbral, in da se zlasti "Amerigo" prisiljeno sliši! Ali naj bi rajši izbral ime Europeo ali Aziato ali celo Africano? O, Bog sam ve, da bi potem ne spa-

koliko denarja imam? Res, tudi o denarju nisem še nič povedal. Pa tudi zdaj ne bom. Po pravici vam povem, denarja nimam posebno veliko. Največkrat samo za sproti. Pride in gre, gre in pride. Tako je z me-

noj glede denarja. Saj nisem nič drugega kot povprečen Amerikanec. Mislim, da si tudi ti tak ali taka, ki tole čitaš. Pa sva vesela, kajne, da je tako. Saj če bi bila "nadpovprečna" Amerikanca in bi imela veliko denarja, reciva toliko kot ga imajo nekateri naši kapitalisti, hm, potem bi vedela govoriti samo o svojem denarju, pozabila bi pa na vse drugo ogromno bogastvo, ki je najino pod soncem, dokler sva — povprečna Amerikanca!

Pa odkod to najino bogastvo? Seveda od tod, ker sva pač povprečna Amerikanca, pa tudi od tod, ker naju je Gospod Bog po-

gledal skozi bolj rožnate očali kot tiste ljudi, ki niso Amerikanci. Vidite, Zahvalni dan bo ali je že, spomniva se tudi na to, da poleg vsega drugega bogastva tudi najine cerkve, najine hiše božje, vsepovsod čakajo na naju in v njih naju čaka najin Oče nebeški.

Stopiva noter in pozabiva na vse drugo svoje bogastvo vsaj za hip ter pomisliva na tisto bogastvo, ki nama je dano, da lahko svobodno in iz vsega srca in brez vsakega zadržka zapojeva ali pa vsaj pomoliva: Te Deum laudamus — hvala večnemu Bogu...

RAZUMEM BOG

Razumem Bog. Kar nič ljudje še nismo zreli,
da himno novega miru bi si zavriskali, zapeli.
Molili in rotili smo Boga že nekajkrat

za mir in srečo, ki ju svet ne more dati.

Ponižani pri Tebi moledujemo v besedi,
a v misli trpki že soseda čakamo v zasedi.

Da ne omenim roke: desna je na božji knjigi,
a leva v žepu sklepa se v lažnjivi figi.

Razumem Bog, da bi le vsem dal kmalu razumeti,
ne boš nam dal miru, dokler boš videl v jezi sveti:

Kako zemljanu se ljubezen le s hinavskega jezika
cedi. Kako po parlamentih nosi novi paradiz;
za hrbtom pa se skriva bikovka, revolver in trstika;
ter krona trnjeva, Herod, Pilat, druhal in križ.

NOVEMBERSKA HISTORIJA

(Po spominih starega fajmoštra.)

TO je bilo v tistih dneh, ko sem še pasel duše in buše, ovčice, koštrune in kozle. Kadar je nemila smrt posegla z mrzlo roko v to mojo pisano čredo, je bila seveda navada, da je šel moj mežnar 'mrliču zvonit'. Pa sva bila tako zgovorjena, da je naredil ovinek do turna in prišel meni naročat:

"Gospod, k telefonu vas bom zdajle poklical."

Takoj sem razumel in pustil še tako nujen opravek ter hitel v tisti kotic, kjer je pohlevno čepel moj telefon.

Ko se je oglasil mrliški zvon, sem že držal roko na slušalki.

"Drrrrrrr . . ."

"Halo!"

"Komu mežnar zvonit?"

"Urši Plut, molite zanjo."

Položim slušalko nazaj, pa ne odmaknem roke.

"Drrrrrr . . ."

"Urši Plut, molite zanjo!"

Slušalko nazaj, pa ne odmaknem roke.

"Drrrrrr . . ."

"Urši Plut, molite zanjo!"

Tako je šlo petnajst do dvajset minut. Le tu patam je bilo toliko presledka, da sem se spomnil: Drugim jo v molitev priporočaj, ali sam ne boš molil? In sem mogel stisniti vmes: Requiem aeternam dona ei Domine, več pa že ne.

To je bilo torej vselej enako, kadar mi je umrla ovčica, buša ali koštrun. Naveličan sem bil tega početja, pa je bila kos moje fajmoštroske dolžnosti in pomagati ni bilo mogoče.

Nekoč sem pa bral v starih bukvah, kako je naredil na Angleškem pridigar, ki je vsekako imel slabšo vero ko jaz, pamet pa boljšo. Njegove protestantovske vere mu nisem zavidal, želel sem si pa osvojiti njegovo pamet. Pa sem slabo naletel.

Tudi njega so naprej in naprej spraševa-

li, kadar je mežnar mrliču zvonil: Komu zvonit mrtvaški zvon?

Nekaj časa je odgovarjal pošteno kot se krščanskemu človeku spodobi, nekoč je pa pridigal v cerkvi:

"Zakaj me sprašujete, komu mežnar zvonit, kadar je v fari mrlič? Odgovor je kratek in vselej eden in isti: Noben človek ni otok sam zase, popolnoma ločen od drugih. Vsak je kos celine, del vsega človeštva. Kjer danes stojiš, tja te je vrgel val skupnega človeškega morja. Tam, kjer si danes ti, je bilo pred tabo na stotine drugih. Ko so umrli, si stopil ti na njihovo

Vojne žrtve pred razbitim domom.

mesto. Ko boš ti umrl, bodo drugi na tvoje mesto stopili. Kadar umrje kdorkoli, je z njim nekaj TEBE umrlo. Saj si samo kosček celote. Zakaj torej sprašuješ, kdo je umrl, kadar mežnar mrliču zvonit? Odgovor je kratek. Umrlo je kosček tebe, zato mežnar TEBI zvonit."

Tako sem bral, da je pridigal pridigar na Angleškem. Bilo mi je vseč noter do samega dna. Na vernih duš dan sem tudi jaz tako pridigal svojim dušam in bušam, ovčicam, koštrunom in kozlom. Poslušali so in nič niso rekli. Bilo je videti, da je tudi njim ugajala pridiga.

Teden pozneje smo imeli mrliča. Mežnar pod turn, jaz k telefonu.

“Komu zvoní mežnar?”

“Tebi, o človek, ali nisi na vernih duš dan pridige slišal?”

“Bumf!”

“Drrrrrrr . . .”

“Komu zvoní mežnar?”

“Vam, gospa draga, saj sem vam že v cerkvi povedal.”

“Bumf!”

“Drrrrrrr . . .”

“Komu zvoní mežnar?”

“Vam, mister moj ljubi, saj ste bili v cerkvi na vernih duš dan.”

“Bumf!”

Mesec pozneje smo spet imeli mrliča. Mežnar pod turn, jaz k telefonu.

Saj zdaj že veste, kako je moralo biti.

“Tebi zvoní . . .”

“Vam zvoní . . .”

To pot so me samo za deset minut zaposlili. Skoraj polovica mojih odjemalcev je med tem že odpadla od mene . . .

Ko je prišel tretji mrlič po vrsti v tistem novembru, je mežnar obstal pred menoj in se je praskal za uhom.

“Gospod, pa bi vendar še vedno po starem . . .”

“Kako to misliš, po starem?”

SPOMNIMO SE NA VERNIH DUŠ DAN

Vseh duhovnikov-mučenikov, ki so dali v zadnjih dveh letih življenje za lepšo Slovenijo . . .

Vseh vojakov Slovencev in Jugoslovanov, ki so padli v neuspešnem poskusu odpora proti germanskemu divjaku in laški zveri.

Vseh slovenskih mož in fantov, ki so v jugoslovanskih gorah našli prerani grob.

In vseh slovenskih in jugoslovanskih mater, deklet in otrok, ki so izgubili življenje pod krogeljo, na vrvi in pod batino nemških in laških galjotov in rabljev.

“Drrrrrrr . . .”

“Komu zvoní mežnar?”

“Tebi, drago dekle, saj se spomniš, kako sem v cerkvi povedal.”

“Bumf!”

Tako in podobno je šlo tistih petnajst ali dvajset minut. Ko sem pa šel naslednji večer molit k mrliču z drugimi vred rožni venec, sem opazil mnogo neprijaznih obrazov. Nekateri so sploh gledali v kot, da še danes ne vem, če so gledali prijazno ali sovražno. Odmolil sem in se vrnil domov. Še vedno sem bil prepričan, da je imel tisti mož na Angleškem dobro pamet in da moja zdaj ni nič slabša.

“Ljudje vas mislijo iti škofu zatožit . . .”

“Saj me danes ne bo nihče več klical.”

“Bodo vas, zmenili so se. Če ne boste prav odgovarjali, pojdejo jutri v škofijo.”

“Hvala, da si povedal.”

Mežnar pod turn, jaz k telefonu.

“Komu mežnar zvoní?”

“Meni, samo meni, gospa!”

“Bumf!”

“Komu mežnar zvoní?”

“Meni, samo meni, gospod!”

“Komu mežnar zvoní?”

“Meni, samo meni, gospodična!”

Takoj drugi dan sem pisal škofu, naj me brž pošlje v penzijo.

ŠKOF DR. ROŽMAN MILO PROSI

LJUBLJANSKI škof Dr. G. Rožman je izdal pastirsko pismo svojim vernikom, kolikor jih še ima v svoji škofiji in jim more pisati, kjer pravi:

“Morje bridkosti pa se je razlilo nad naš narod z nasilnim preseljevanjem. Ni zmožno človeško pero opisati obupne strahote, bridkosti solza in velikosti srčnih muk, ki jih vsebuje neznatna, doslej nam nepoznana beseda: preseljevanje. Nedolžna prelita kri vpije do neba, nič manj ne vpije k Bogu trpljenje nasilnega preseljevanja. Lažje bi bilo preliti kri, kakor pa z otroki zapustiti rodni dom, s toliko ljubeznijo ljubljene, s tolikim trudom negovan od mnogih rodov. Tekom štirinajst stoletij naš narod ni pretrpel na tej zemlji kaj hujšega. Ne bomo obstali za prihodnost, če nam Bog ne bo pomagal. Zato pa: Vate, gospod Bog, so vprate naše oči, da ne poginemo.”

Na to odreja posebne molitve in pobožnosti, ki se naj vršijo po vseh cerkvah za božjo pomoč in rešitev. Slednjič se pa obrne tudi na nas, vse Slovence, ki živimo zunaj slovenske domovine kjerkoli na svetu in pravi:

“Tudi vi tam zunaj naše ljube pa tako poteptane domovine se nam pridružite in molite z nami vred! Molite in pokoro delajte, da se nas tako morebiti Bog usmili, če je tako njegova sveta volja . . .”

Svoje pismo zaključuje:

“Nam in vam pa ne preostane drugega, kakor da drug za drugega molimo in goreče prosimo ljubega Boga, da naj nam prizanese, in nam in celemu svetu povrne ljubi mir, ki ga šele sedaj znamo ceniti.”

Na to prošnjo škofa Dr. G. Rožmana sem v imenu ameriških Slovencev na svojem nagovoru 17. sept. po radio na Columbia Broadcasting System v domovino odgovoril g. škofu in narodu: “Da bi se združili saj vsi dobromisleči ameriški Slovenci, ustanovili smo sedaj “Molitveno fronto”, da bomo tako vsi združeni z vami tudi v molitvi, da bomo skupno z vami molili in z molitvijo

podpirali našega predsednika Roosevelta, ki te molitve prosi od vseh, našo vlado, našo državo, našo vojsko na vseh frontah in vas v vašem trpljenju. Vsi se bomo združili z vašimi molitvami, za čim skorajšno zmago Amerike, ker je zmaga Amerike tudi vaša zmaga. V tej “Molitveni fronti” bomo ameriški Slovenci združeni duhovno z vami, jokali z vami in z vami prosili rešitve, pa tudi božje pravice, pa tudi božjega maščevanja.”

Razposlal sem zastopnikom in zastopnicam “Ave Maria” po vseh naselbinah nabilne pole in prošnjo, da bi šli na delo in vsak v svoji naselbini zbirali na nje članov, ki bi v “Molitveno fronto” pristopili. List “Ave Maria” je to akcijo začel. Kako prav je naredil, vidimo sedaj iz tega milega pisma ljubljanskega škofa. Tega ravno hočejo in prosijo. Saj je to edino, kar moremo in moramo za nje storiti v tem njih strašnem trpljenju.

Prepričan sem, da bodo ravno pridni zastopniki in pridne zastopnice “Ave Maria” čutili v sebi veliko dolžnost, da to “Molitveno fronto” razširijo pred vsem med naročnike “Ave Maria” in njih družine.

Te pole bom dal vezati v “Zlato knjigo ameriških Slovencev” in jo nesel po vojni domov, da bodo doma sami videli, kdo so bili tisti, ki v tako strašnem trpljenju svojega naroda in svojih domačih niso zapustili in pozabili, temveč se z njimi združili v molitvi za rešitev.

Nekateri vprašujejo, če je mišljeno tako, da bodo morali člani mesečno plačevati po 10c, na kar odgovarjam, da je pristop popolnoma brezplačen in niso zvezani z njim nobeni stroški. Samo za stroške agitacije se prosijo mali darovi. Vse, kar bi ostalo od teh stroškov, ali morebitni darovi v ta namen, bodo dobile tiste cerkve, katerim je sovražnik pokradel svete posode, da še naše ne bodo mogli imeti takoj, ker si jih sami ne bodo imeli s čim naročiti in doma tudi ne bo kovine za nje. Dobile bodo pa pred vsem tiste fare, iz katerih bodo darovalci, ki se jim bodo povedala imena.

Kakor rečeno, “Molitvena fronta” tudi ne nalaga nobenih gotovih molitev, temveč

"SLOVENSKI KOLEDAR"

je pravkar izšel v Lemontu za leto 1943. Predstavlja 30. letnik splošno znane in priljubljenega Ave Maria Koledarja. Letos si je privzel naslov: SLOVENSKI KOLEDAR in takoj na prvi pogled je jasno, da je naslov popolnoma opravičen. Koledar šteje 250 strani in prinaša na 205 straneh slovensko, na 45 straneh pa angleško branje.

Če se je kdaj moglo po pravici reči, da je kaka knjiga ali druga publikacija "času primerna", velja ta beseda o tem SLOVENSKEM KOLEDARJU. V resnici je SLOVENSKI od prve do zadnje strani. Vsepovsod nam govori o SLOVENSTVU in nam vzbuja nove nade, nove upe v bodočnost SLOVENSTVA. Iz preteklosti SLOVENSTVA kaže na bodočnost. Seveda se je odložil tudi sedanjemu težkemu položaju SLOVENSTVA, vendar se njegova vsebina nikakor ne izčrpa s popisovanjem težke sedanjosti. Vsaka poteza iz preteklosti in sedanjosti kaže na bodočnost in napoveduje — VSTAJENJE!

Prav isto velja o angleškem delu. Naj bi ne bilo mladega Slovenca v Ameriki, prav tako ne mlade Slovenke, ki bi ne prečitala teh 45 dragocenih strani. Veliko informativnega čtiva bo našla v tem delu naša mladina in se bo tako na novo seznanila s SLOVENSTVOM. Srečavala bo takorekoč sama sebe, saj se na teh straneh kakor na slikovni razstavi vrste slike in imena ameriških starih in mladih Slovencev — vse od Barage preko takih osebnosti kot so: Adamič, Gregorič, Klančar, Lovše, Mally, Zorman, Zupan, žele . . . doli do Hočevarjeve Vikice. Zares, tudi v svojem angleškem delu je letošnji Koledar vseskozi — SLOVENSKI KOLEDAR.

Nič drugega nam ne preostaja reči ko: Sezite po njem, naročite si ga čimprej.

Letos mu je CENA 75 centov. Saj je kar čudno, da ni vsaj dolar!

Naroča se na naslov: Box 608, Lemont, Ill. Seveda ga bodo imeli povsod tudi lokalni zastopniki. Toplo še enkrat priporočamo.

je vsakemu članu prepuščeno, da naredi kar in kolikor more. Že pristop sam je molitev.

Vendar pa "Molitvena fronta" želi, da bi se jih v vsaki slovenski naselbini, župniji našlo saj toliko takih, ki bi to hoteli prosto-voljno, da bi se enkrat na teden, ali saj enkrat na mesec sešli v cerkvi in opravili glasno skupno molitev, če mogoče celo uro, ali vsaj pol ure, ali četrt. Morda bi se to opravilo kar v nedeljo po maši ali pred mašo.

Glede tega sem pa dobil sledeči dopis:

Gilbert, Minn. — Zahvalim se Vam, da ste ustanovili "Molitveno fronto", kakor sem čitala v "Ave Maria". — Kaj, ko bi še v "Glasilo KSKJ" pisali o tem? Jaz sem že premišljevala o tem, da bi se vsaj kdo našel, ki bi sprožil to misel v naši javnosti. Mislila sem že sama prositi nekatere, da bi skupaj molili. Pa si nisem upala. Sedaj imam pa korajžo, če sem tudi bolna in bom težko šla, bom šla pa počasi iskati podpise. Kaj če bi molili pol ure pred mašo vsako nedeljo? To ni nikaka težava. Kako lepo je bilo pred leti v stari domovini, ko smo molili večno molitev po celo uro. Sedaj je še to bolj potrebno, da molimo za mir, da bi bilo že kmalu te strašne vojske konec. — Koliko trpe revčki v vojski, samo to si pomislimo! Ubogi naši sinovi in uboge matere! Hudo je meni, hudo je gotovo tudi drugim. Jaz bi mislila, da začnemo to po vseh naših župnijah po celi Ameriki in prosim zlasti matere, da bi se oglasile. Prosimo tudi navodil.

Frances Tanko.

Da, če kedaj, je danes čas molitve. Če nas tako strašni časi ne bodo spravili na kolena, potem smo izgubljeni. Zato zlasti zastopniki in zastopnice "Ave Maria", vi prvi naprej! Če dobite vsaj kakih 12 oseb, ki bodo hotele priti, pa začnite s skupno molitvijo. Preje pa govorite z župnikom, da bo dovolil cerkev in da bo določil čas. Naprosite ga tudi, da bo oznanil in povabil še druge.

Povedal sem že, da imam skoraj pripravljeno knjižico molitev nalašč za to uro, sestavljenih nalašč za sedanji čas in za naše potrebe. Ko bo število članov "Molitvene fronte" toliko narastlo, da bom upal pokriti stroške tiskarne, jo bom dal tiskati in jo razposlal vsem, kjer bi se združili za glasno skupno molitev.

Iz **Crested Butte, Colo.** piše dobra žena: "Pošljite mi še več pol, da bom šla pobirat člane, kar rada naredim. Čutim v sebi dolžnost, da delam za tako dobro stvar . . ."

I.

Iz **Lorain, O.** pišejo: "Tukaj Vam pošiljam napolnjeno polo in \$3.00 v dar. Težko je šlo, vendar sem uspela."

Mrs. M. Zaletel.

Jownston, Pa.: "Vsi bomo molili za našo ljubo Ameriko in za našo ljubo slovensko domovino, da bi jo Bog rešil. Priloženo \$2.00 v dar."

Mrs. Mary Jarnevcik.

Tudi **Mr. Tomcu** se zahvaljujem za lepe besede v zadnji številki "Ave Maria" in ga prosim, da se potruži in razplete po Johnstownu z vsemi dobrimi Slovenci mogočno kampanjo za nabiranje članov v "Molitveno fronto". Sedaj se bo pokazalo, v katerih naselbinah je še živa vera in slovenska zavest. Ti podpisi na polah bodo povedali.

Tudi newyorški nadškof Spellman je javno pozval vso svojo škofijo, da morajo vsi v drugo "molitveno fronto", brez katere ne bo zmage. Tudi vsi drugi škofje cele Amerike neprestano kličejo in svare vse vernike, da naj se predramijo in se zavedo največje dolžnosti, katero ima danes vsakdo, ki veruje v Boga in veruje, da je molitev potrebna.

FOR DEFENSE

**BUY
UNITED
STATES
SAVINGS
BONDS
AND STAMPS**

ON SALE AT YOUR POST OFFICE OR BANK

"PATRIOTIČNA PRIDIGA"

(Na praznik sv. Frančiška v New Yorku.)

PRAZNIK sv. Frančiška. Kar naravno in samo po sebi umljivo je, da smo čuli za današnji dan oznanilo: Skupno sveto o'bhajilo za tretji red, takoj po sveti maši vesoljna odveza. Kar naravno je to, pravim, manj naravno in samo po sebi umljivo se pa utegne zdeti, če bi hotela tudi pridiga na današnji dan biti o tretjem redu sv. Frančiška . . .

Prav nič si ne domišljam, da bi pridiga o tretjem redu mogla biti dobrodošla ali celo popularna, pa naj bi se vršila kadarkoli.

ski svet ve o tretjem redu. Kako naj bi bila potemtakem kaka pridiga o tretjem redu popularna reč?

In glejte, odločeno je, da bo današnja pridiga taka, da bo današnja pridiga nepopularna! O tretjem redu bo! To pa ne radi tega, ker se ne bojimo biti nepopularni, o tretjem redu bo današnja pridiga zato, ker nam je naročeno, da moramo biti v naših dneh PATRIOTIČNI. Da, patriotični moramo biti celo tedaj, kadar stojimo pred oltarjem in se trudimo, da bi pridigali, ali pa sedimo v cerkvenih klopeh in se trudimo, da bi pridigo poslušali. Da, tudi takrat moramo biti patriotični, tako nam je naročeno in vemo to sami od sebe tudi brez posebnih naročil. Torej bodimo tudi v tehle minutah patriotični in pridigajmo ter po-

Konček slovenske vasi "Golo", golo in razbito. Slika iz "Slovenskega Koledarja" — Naroči si ga.

Kako naj bo taka pridiga popularna, ko pa sam tretji red ni prav nič popularen? Kaj pa navadno ve povprečen katoliški kristjan dandanes o tretjem redu? Največkrat ne ve nič drugega ko to, da se članicam tretjega reda reče "tercijalke", članom pa — če je sploh dandanes še kak moški na eni strani toliko nazadnjaški, na drugi pa toliko korajžen, da se zapiše v tretji red — članom pa, pravim, se reče "tercijalci". To je približno vse, kar današnji povprečni krščan-

slušajmo pridigo o — tretjem redu.

* * *

Ker smo dandanes tako zelo patriotični in celo moramo biti, zato je zelo na mestu, da pridigamo o žrtvah, o zatajevanju, o premagovanju samega sebe. Brez žrtve, tako nas uči naš patriotizem, ne bomo dosegli cilja, ki smo si ga postavili skupno z vsemi demokratičnimi narodi v teh dneh in letih svetovne nevarnosti. Če se ne bo vsak med nami žrtvoval za skupno stvar, utegnemo

vsi skupaj propasti. Tako je torej prišlo do tega, da je patriotično govoriti o osebnih žrtvah, o premagovanju samega sebe, o zatajevanju in o podobnih lepih rečeh. Vemo sicer, prav dobro vemo, da še pred kratkim ni bilo prav nič patriotično o teh in podobnih rečeh govoriti, toda danes je in če hočemo biti količkaj patriotični, ne smemo pozabiti o tem ne govoriti ne pisati ne misliti.

Tretji red govori, piše, uči in misli o požrtvovalnosti, o zatajevanju in premagovanju samega sebe že vsaj svojih sedem sto let. Že vseh svojih sedem sto let tretji red neprestano postavlja pred oči svojih članov in po njih vsem ljudem besede Kristusove, da je treba VSAK DAN nanovo zadeti svoj križ na rame in ga nositi za Kristusom. To se z drugo besedo ne pravi prav nič drugega ko zatajevati se, premagovati se, biti pripravljen na neprestane žrtve. Tretji red je torej na vsak način silno patriotična zadeva in bi se morala tudi pridiga o njem smatrati za nekaj patriotičnega in bi bilo pričakovati celo to, da bi taka pridiga dandanes postala — popularna . . .

Patriotizem današnjih dni nam nalaga med drugim, da se odpovemo prevelikemu poželjenju po zabavah, veselicah, počitnicah, razveseljevanju, potovanju, pojedinah, popivanju . . . sploh vsemu takemu, kar je veljalo še pred kratkim zelo patriotično, dandanes je pa nehalo biti, ker je prišla nad našo deželo in še mnoge druge nekaj takega, kar se imenuje "emergency". Zato je patriotično, če smo dandanes veliko bolj doma kot smo bili nekdanj, če se izogibljemo zabavam in veselicam, plesom in raznemu drugemu veseljačenju, ter rajši preišljujemo, kako resni dnevi so prišli nad nas in vse naše sodržavljane.

Tretji red že sedem sto let spodbuja svoje ljudi in po njih ves svet, da naj se ogibljejo veseljačenja in popivanja in prevelike zabavoželjnosti in vseh takih in podobnih reči. Iz pristnega patriotizma dela to tretji red, ker se živo zaveda, da te reči niso v skladu ne z našo vdanostjo do zemeljske domovine, ne z ljubeznijo in hrepenenjem po naši onostranski, nadzemeljski domovi-

ni. Tretji red je torej na vsak način zelo patriotična reč in bi morala pridiga o njem biti zelo zelo popularna.

Patriotizem današnjih dni nam nalaga, da ne hrepenimo po prevelikem zemeljskem bogastvu. Celto to nam pravi, da znižanje plač za svoje vsakdanje delo brez godrnjanja nase jemljimo, da od vlade določene cene za svoje produkte in izdelke pokorno sprejmimo, da takozvani business dandanes ne sme imeti odprte poti kot jo je imel, zakaj dandanes je zelo nepatriotično, če kak človek ali kaka skupina ljudi gleda samo za tem, kako bi si kupičil bogastvo in kako bi pri vsem svojem dejanju in nehanju grabili ali grabila dobiček. Mi sicer prav dobro vemo, da vse to ni bilo še pred kratkim prav nič patriotično, ampak danes je in patriotizem nam veleva, da se vsega tega oprimemo.

Tretji red že svojih sedem sto let nalaga svojim ljudem in po njih ljudem vsega sveta, da molijo, mislijo in ravnajo tako, kot je molil, mislil in ravnal prerok stare zaveze, čigar mišljenje za zgoščeno v teh besedah: Bogastva in revščine me obvaruj, o Gospod, samo tega mi daj, kar je res potrebno za moje življenje . . . S temi besedami si je želel prerok od Boga takorekoč posebnih "ration cards", da bi toliko prejel in nič več, kolikor mu je potrebno za vsak dan sproti. Na vsak način — jako patriotično!

Patriotizem nadalje zahteva, da se omejimo glede hrane, zlasti mesa, glede obleke, glede najrazličnejših življenjskih potrebščin. Da, že zdaj to zahteva od nas, še veliko bolj bo pa zahteval take reči, ko bo ta nesrečna "emergency" postajala od meseca do meseca večja. Kdo ve, čemu vsemu se nam bo še treba odreči iz samega golega patriotizma, preden bodo mogočne oblasti izjavile v svet, da je spet vse dobro, da so se vrnil na svet takozvani normalni časi . . . Mi vsi vemo in dobro vemo, da ta reč ni bila prav nič patriotična še do pred kratkim, zakaj kdor je kaj takega počel v tistih dobrih dneh, je počel nepatriotično, ker takrat bi se to reklo businessu zastavljati prosto in svobodno pot — in takrat je

bil patriotičen samo business, veliki in mali business!

Tretji red že sedem sto let opravlja svoje patriotično delo s tem, da ne nalaga svojim ljudem samo zmernosti v jedi in pijači, ampak je celo vpeljal nekaj malega novih postnih dni in neprestano opominja svoje člane, naj se oblačijo skromno in ja nič preko svojega stanu. Pa je bilo še do pred kratkim to vse neveljavno pred posvetnim patriotizmom in zlasti misel na uvedbo kakih postnih dni, ko se je tretjerednik zdržal mesa in si tudi drugače v jedi pritrgal, je bila popolnoma nesprejemljiva za povprečnega kristjana, kaj šele za kakega patriota, ki poleg zemeljske domovine ni verjel v nobeno drugo. Zdaj je zelo patriotično to, da se najprej prostovoljno omejimo pri uživanju mesa, malo pozneje bo pa zlasti patriotično, da bomo natančno držali brezmesne dni, kolikor nam jih bo patriotična vlada predpisala.

Dandanes je patriotično tudi to, da od svojih dohodkov neprestano dajemo in dajemo za skupno stvar, da s svojim dajanjem rešujemo demokratični svet pred propadom, da more iti naprej ta sedanja vseobsežna obramba našega lastnega naroda in vseh drugih z nami združenih narodov. Pravilno je vse to in zelo zelo globoko bo še treba seči v žepe, da bo konec te sedanje "emergency" tak kot si ga želimo in želeti moramo.

Tretji red že svojih sedem sto let opominja svoje ljudi in po njih ljudi vsega sveta, da je velika patriotična dolžnost človeka, da daje miloščino, da daje vbogajme, zakaj Kristus je dejal, da bomo siromake vedno imeli med seboj in sami vidimo, da se ta beseda božja tudi res kar naprej med nami in nad nami izpolnjuje. Ali ni potemtakem res popolnoma prav reči, da je tretji red nekaj zelo patriotičnega in da bi tudi pridiga o njem ne smela veljati za zelo nepopularno?

Dandanes je zelo patriotično, če kdo povzdigne svoj glas in reče, da moramo v teh bridkih časih velike "emergency" iti na delo za rešitev krščanske civilizacije, za rešitev krščanske kulture, za ohranitev vsega dobrega, kar je prineslo na svet krščanstvo.

Ni bilo to tako zelo patriotično še do pred kratkim, saj je imel vsakdo neovirano pravico, demokratično pravico, patriotično pravico, da je smel javno in privatno razdirati temelje najprimitivnejše krščanske civilizacije in kulture, toda sedaj je tako in če hočemo biti patriotični, moramo tudi mi že vendar enkrat začeti reševati krščansko civilizacijo in krščansko zapadnjaško kulturo . . . Če že ne mislimo zares, vsaj takih besed ne smemo opuščati, vsaj v propagandne svrhe se moramo naučiti takih besed!

Tretji red že svojih sedem sto let rešuje krščansko civilizacijo in kulturo s tem, da skuša spraviti v vsakdanje življenje Kristusov evangelij po navodilih svetega Frančiška, ustanovitelja tretjega reda. Zakaj sveti Frančišek je vedel in za njim ve tretji red, da je evangelij Kristusov vir in podlaga vse krščanske civilizacije in kulture. Ve tudi to, da krščanska civilizacija in kultura sami sebe izpodkopljeta, če človek pozabi in če ljudje pozabijo na življenje po evangeliju v svojem privatnem in v svojem javnem življenju. Tudi s tega vidika je torej tretji red vsaj dandanes nekaj zelo patriotičnega in bi tudi pridiga o njem morala po vsej pravici veljati za nekaj močno patriotičnega . . .

Čudno, zelo čudno — patriotičnost se dandanes razodeva celo v javnih patriotičnih božjih službah. Javna skupna molitev za vojake, za domovino, z zmago, za mir — javne skupne molitve ne samo po cerkvah, ampak celo po velikih stadionih, kjer se pod milim nebom izpostavlja sveto Rešnje Telo in se vrše veličastne procesije z Najsvetejšim, celo take reči so zdaj naenkrat patriotične. Nihče se nad njimi ne spotika, kakor so se v časih, ko še ni bilo te današnje "emergency", spotikali milijoni v govorjenih in pisanih besedah, v posmehovanju in norčavosti, iz evharističnih kongresov in podobnih verskih manifestacij. Ne, zdaj se nihče ne spotika nad takimi rečmi, ker so pač patriotične in zato je vse prav. Naj le moli verni svet, samo da moli patriotično, pa je vse v redu in vse pomaga k preganjanju te nesrečne "emergency" . . .

Tretji red že svojih sedem sto let navaja

svoje ljudi in po njih vse druge ljudi k vsakdanji molitvi, k pogostnemu prejemanju svetih zakramentov, k mislim na Boga po besedah Jezusovih: Treba je vedno moliti in nikoli prenehati! Kako vendar, da to početje tretjega reda pred svetom nič ne pomeni, veliko pa pomeni molitev, tudi javna skupna molitev, ki se priredi iz patriotičnih namenov . . . ?

Tako, vidite, dragi poslušalci in poslušalke, je vendar tudi tretji red doživel svoj čas, ko se lahko pobaha pred patriotičnim svetom in stopi na plan in reče: Jaz se drznem vsak dan stopiti v tekmo s svetom v vsaki posebni točki današnje patriotičnosti, ki je preplavila do malega vesoljni svet. Jaz, toliko zaničevani in zapostavljeni tretji red, učim patriotičnost tudi takrat, kadar ni "emergency" na svetu. Učim in zglede dajem. In mislim, da to moje učenje ni brez vsake vrednosti, saj je že pred sto leti zapisal na primer slovenski svetniški kandidat Anton Martin Slomšek besede, ki se glase: En dober učitelj je več vreden kot najslavnejši vojskovodja . . .

Vendar učitelj na svetu malo velja, veliko pa velja mogočen vojskovodja, pa tudi ta samo takrat, kadar nastane "emergency" . . . In česar ni sveta naučil učitelj, ki ga svet ni hotel poslušati, tistega se mora učiti od mogočnega vojskovodje, kadar nastane "emergency". Noče pa svet spoznati tega, da bi ne bilo ne "emergency" in ne postav in patriotičnih dolžnosti, narekovanih po kakem velikem vojskovodji, če bi svet verjel besedam Slomškovim, da je en dober učitelj več vreden kot najslavnejši vojskovodja . . .

Kaj torej, poslušalci predragi? Ali je takale pridiga patriotična? Morda boste dejali, da je, in boste pristavili, da bi morala biti tudi popularna, ampak to veste vi in jaz, da pomagala ne bo nič. Sedanja "emergency" bo sicer nekoč na en ali drugi način konec vzela — naša patriotičnost jo bo že kako pregnala — toda v resnici ne bo vzela konca, temveč samo v kot se bo umaknila za nekaj časa. Med tem, ko bo "emergency" v kotu, bo svet pozabil na svojo patriotičnost in bo vsa načela sedanje svoje patriotičnosti za glavo postavil. Tako dolgo

jih bo postavljaj na glavo, da bo prišla nova "emergency" in morda še celo mnogo hitreje kot je prišla ta. Tretji red bo sicer tudi še potem ostal prav tako patriotičen kot je zdaj in je bil že vseh svojih sedemsto let, toda kaj pomaga, ko bo pa ostal še zanaprej svetu in vsem povprečnim kristjanom samo toliko znan, kot je bil doslej: Tercijalke, tercijalci — če bo sploh še kak možakar toliko nazadnjaški in toliko korajžen, da se bo kdaj vpisal v tretji red. Tako bo in nič drugače — believe it or not — al verjameš al pa ne! Amen.

PRI NAŠI "MARIJI POMAGAJ"

Dalje

Drugi uzrok odpada od vere pri naših ljudeh je bilo časopisje.

V Ameriko so prihajali tudi napolizobraženi ljudje, ki niso bili za težka dela, ker ga niso bili vajeni. Ker niso znali angleščine, kake druge zaposlitve tudi niso mogli dobiti. Pa so videli te žalostne razmere, v katerih se je potapljal slovenski človek tu v Ameriki, in videli za-se polja zaslužka in življenja. In začeli so narodu ustanavljati časopise. Bilo jih je, kakor gob po dežju. Toda kakšno dušno hrano pa naj dajo narodu ljudje, ki so bili sami vsi pokvarjeni in zastrupljeni? Tako, kakoršne so bili zmožni, in tako, kakoršno so vedeli, da bo narod pri taki svoji miselnosti najraje drago plačeval — to je pisava proti veri, duhovnikom, proti vsemu, kar je božjega. Vsa farovška smetišča in gnojišča so prebrskali tukaj in doma za tvarino za svoje liste. Bolj ko je bila umazana, raje so jo imeli, bolj so jo opisovali, ker so vedeli, da bo narod rad to čital. In res narod je to gnojnico drago plačeval, je požiral in se z njo zastrupljal in — odpadal.

Da bi pa preprost človek ne pregledal njih namene, so znali zelo spretno vse te grde gonje zaviti v plašč delavskih koristi. Strašno važna je bila za rešitev delavskega

vprašanja kaka zmeta kakega duhovnika tu ali doma. Da, socializem, kakoršnega so učili tedaj ti uredniki, je bil samo protiverska in protiduhovska gonja. Več slovenskih duhovnikov si je moralo iskati svoje zaščite celo pred sodišči.

Da taka pisava ni mogla ostati brez usodepolnih posledic za slovenskega katoliškega človeka v Ameriki, je jasno. In tudi ni. Narod je liste naročal, čital in se zastrupljal in trumoma odpadal. Veliko žrtev teh gonj nikdar več ne bo spoznalo svoje zmete, dokler ne pridejo k Bogu na odgovor, kjer bodo tožili tiste, ki so jih zastrupili.

V takih žalostnih razmerah pa kdo naj narodu pomaga? Kdo ga reši? Kako mu pomagati, da, ko si išče skorjice revnega kruha, ne izgubi sebe, svojega Boga, svoje duše? Da, kdo?

Kdo drugi, kakor edina in samo Marija, mati in Kraljica slovenskega naroda, "Marija pomagaj"?

In tako se je rodil 4. marca 1909 list "Ave Maria". Po listu "Ave Maria", svojem listu, naj pride Marija v Ameriko in naj reši svoje ljudstvo.

Že ko bo ameriški Slovenec, tudi odpadnik, izgovoril ime lista "Ave Maria", bo primoran moliti, bo primoran klicati k Mariji z njenim pozdravom obupno prošnjo po rešitvi. To je bila osnovna misel imena lista "Ave Maria".

In reven je bil začetek lista "Ave Maria", zelo reven. Vsi stroški so sloneli samo na enih ramah, pa tudi delo, pisava in vsa agitacija. Na 16 straneh se je tiskal.

Pa kako težak, težak! Kako težak je bil njegov začetek, tega nihče ne ve kakor Bog v nebesih in tisti, ki so morali preiti skozi vse te težave. Kako je završalo po celi Ameriki, ko je zagledal luč sveta! Kar zbesneli so vsi številni listi in planili nanj, kakor lačni volkovi. Strašna nevihta se je dvignila nanj in boj se je začel po domovih, po salonih, po društvih, posebno pa po listih. Vse katoliške Slovence je zapeklo v srce, in bili so prepričanja, da list boja ne bo vzdržal. Stari ameriški Slovenci se te dobe gotovo še prav dobro spominjajo.

Vendar list se jih pa ni ustrašil. Reven je

bil, toda junaški. Na boj je bil pripravljen.

Novodošli naši izseljenci, ki so prišli sem v Ameriko potem, ko se je ta boj v velikem delu že izbojeval, pa čitajo sedaj stare letnike Ave Maria, ne morejo razumeti borbenosti in ostrine pisave lista "Ave Maria". Obsojajo jo. Pravijo celo, da je bila pogrešena in napačna. Toda s starimi letniki "Ave Maria" bi morali čitati tudi stare letnike vseh drugih slovenskih ameriških listov tedanje dobe, zlasti njih strupene napade na list "Ave Maria", na vero, na cerkev, pa bodo razumeli list "Ave Maria". Bil je tudi edini borbeni katoliški list med ameriškimi Slovenci. Postavil si je za nalogo obrambo vere ljudstva in za pobijanje napadov in laži in obrekovanj in vsega dela proti Bogu. Tudi je imel proti sebi najmanj nad trideset listov, dnevnikov, tednikov in mesečnikov. Napadali so ga dnevno. On je bil pa mesečnik. Kaj je bilo nujnejšega, kakor to, da je pa enkrat na mesec toliko krepkeje udaril, da je zaleglo za celi mesec.

Moral je dajati vernim Slovincem tudi orožja v roke, da so ga rabili pri svojem boju za vero.

Kakor je bil pa začetek lista "Ave Maria" reven, tako so se pa takoj ob njegovem začetku začeli okrog njega zbirati vsi ameriški Slovenci, ki so ostali še verni. Vsi so ga z velikim veseljem pozdravili. Še najbolj so se pa razveselili njegove borbenosti in njegove ostrine, ki je bila nujno potrebna. Takrat je bilo treba samo udariti, tega so se razveselili. In vedno več in več jih je bilo, vedno odločnejši in odločnejši so postajali. Niso se čutili več osamljene, brez obrambe. Pisava lista "Ave Maria" jih je hrabrila.

Kmalu so se začela ustanavljati tudi društva Holy Name med možmi in fanti, društva krščanskih mater, Zveza Katoliških Slovencev in slična društva. Vse samo delo lista "Ave Maria". Potem so se množili misijoni po naselbinah. Pri KSKJ so nastopili duhovni vodje in predsedniki in glavni odborniki, ki so delali pridno za versko izboljšanje razmer. Prišlo je tam do hudih odločilnih bojev, ki so se bojevali celo pred

sodiščem. Ustanovila se je katoliška jednota Družba sv. Družine. Ustanovila se je s pomočjo "Ave Maria" slovenska katoliška tiskarna Slovenian Franciscan Press. Ustanovil se je list "Sloga" itd. Slovenska verska zavest se je začela prebujati. Nove slovenske župnije so se ustanovile, slovenske šole so se začele ustanavljati. Da, v kakih desetih letih po ustanovitvi lista "Ave Maria", kako vse drugačne razmere so nastale med nami ameriškimi Slovenci! Nova zarja lepše prihodnosti se je zasvetila, katere smo bili vsi veseli in jo z velikim veseljem pozdravljali. Potem so začeli voditelji pri KSKJ s svojimi katoliškimi shodi po vseh večjih naselbinah, katere je vodil tedanji glavni predsednik Mr. Grdina. Ustanovil se je katoliški dnevnik.

In končna zmaga? — Lemont! Ameriška "Marija pomagaj", ameriške slovenske Brezje. Marija je zmagala. Leta 1929 je slavila svoje zmagoslavje, ko je nadškof Jeglič slovesno kronal našo ameriško "Marijo pomagaj" za Kraljico tudi ameriških Slovencev — razglasitev njene zmage v Ameriki. Ko se je list "Ave Maria" začel, kdo bi si bil takrat mislil, da se bo dalo doseči toliko zmago? Takrat, ko bi kdo samo Marijo omenil, gorje bi mu bilo. Ko bi pa kdo sprožil še misel na slovenske Brezje, o, to bi ga raztrgali po časopisih kar na kosce. In vendar — Brezje so se ustanovile, Marija je zmagala!

Zato pa, ali je čudno, če danes ameriški Slovenci tako ljubijo svoj Lemont, svoje Brezje? zlasti starejši, tisti, ki so videli ves ta boj, pa tudi njegovo tako sijajno končno zmago? Čudno bi bilo, ko bi ga ne! Saj je to samo glasen in jasen, pa tudi veličasten spomenik skoraj dvajsetletne vojne, težke vojne za slovenske duše, za Mater Marijo. Mladina seveda tega ne razume, ker vsega tega ni videla, ne skusila. Zato pa to tu povdarjam, da bo vedela, kaj je za vsakega katoliškega ameriškega Slovenca Lemont, zakaj ga tako ljubi in zakaj je dolžnost vseh njegovih varuhov, da ga ohranijo slovenskega do zadnjega slovenskega srca, ki bo nehalo biti in bo leglo v grob tu v Ameriki. Lemont je slovenski in samo slovenski in bo cvetel samo kot tak. Tista "Ma-

rija pomagaj", pred katere oltarjem so vsi ameriški Slovenci pred odhodom izjokali svojo zadnjo solzo grenke ločitve, kateri so se izročili za vse svoje življenje v Ameriki, je prišla sem, zato da bo z njimi njihova mati, njihova pomočnica in njihova tolažnica do konca.

Vse to mi je stalo živo v duši tiste dneve, katere sem preživel ob Baragovem dnevu v Lemontu pri ameriški "Mariji pomagaj". To pa toliko bolj, ko sem se vrnil v Ameriko po dolgih letih in gledam sedaj po slovenskih naselbinah čisto drugačne razmere, kako se Marijina zmaga še vedno veča in veča. Če bo sedanji, drugi rod, ki nastopa za svojimi dobrimi starši, razumel, kaj pomenjajo za celo ameriško Slovenijo naše ameriške Brezje, če ne bo pozabil trnjeve poti trpljenja, žrtev, bojov, da, celo stradanja od ustanovitve lista "Ave Maria" v obupnih razmerah do Marijine končne tako sijajne zmage tudi med nami, do njene kronanja, ako bo sledil zgledom, katere mu ta pot daje, katere mu zapuščajo stari borci pionirji, njih duhovniki in starši in bo nadaljevala to pot, zlasti ko je sedaj lažja, ni več boja, kakoršnega so morali ti izbojevati, bo obseg, pa tudi sijaj te zmage naraščal iz leta v leto. Slednjič bo slovenska govorica za vedno utihnila nad grobovi pionirjev, toda mladina pa bo nesla v bodoči ameriški narod hvaležnost v srcu do teh pionirjev, pred vsem pa slovensko ljubezen do Marije kot najčastnejši doprinos našega naroda naši novi domovini — doprinos Marijinega varstva naše nove domovine. In to ne bo malo!

To, po mojem pojmovanju, ponujajo za ameriške Slovence in za Ameriko naše ameriške Brezje, naša ameriška "Marija Pomagaj".

SLOVENCİ NA KOROŠKEM

(G. Brodnik v knjigi: "Naši onstran meje", 1933.)

PRIPOMBA UREDNIŠTVA. — Prinašamo ta spis o naši Koroški, da si v teh tako usodno zgodovinskih časih osvežimo spomin na težke borbe, ki jih je prestajal naš narod na Koroškem v nedavni preteklosti. Spet se nam dviga upanje, da po tej vojni dobimo izgubljeno Koroško nazaj. Bog daj Ta spis naj nam pozivi zavest, da je Koroška res naša, da je Korotan res slovenski. Tam je bilo pred sto leti in pozneje vse do zadnjih let prejšnjega stoletja kljub strupeni sapi germanske zime še dosti, dosti cvetoče slovenske pomladi . . .

Nad 90,000 Slovencev je ostalo v okviru povojne Avstrije. Nad devetdeset tisoč!!!

A tudi nemško prebivalstvo Koroške ne more zatajiti svojega slovanskega izvora. Gore, reke, naselja in priimki nam kličejo ob vsakem koraku v spomin, da stopamo po stari slovenski zemlji. Koroška ni slovenska samo na jugu, kamor se je po tisočdvestoletnem boju umaknila slovenska beseda. **VSA KOROŠKA JE SLOVENSKA ZEMLJA** — od izvira Drave pa do Visokih Tur, pa do prijaznih holmcev v Rožu in Podjuni.

Dolga tisočdvestoletna borba je zapustila rane, ki se ne celijo, tudi v krajih, kjer so Slovenci kompaktno naseljeni. Skoraj polovica koroških Slovencev, zbegana od neprestanih nasilij in orošana najprimitivnejših kulturnih in političnih pravic, zaslepljena od bleska tuje slave in fanatizma 70 milijonskega "gosposkega naroda", je padla v narodno mlačnost in ne sodeluje aktivno v slovenskem političnem in kulturnem življenju.

Prav v tej razdvojenosti leži glavni problem naše manjšine na Koroškem. Za razumevanje tega problema je potrebno, da si pobliže ogledamo predvsem zgodovino Slovencev na Koroškem v zadnjih sto letih.

Germanizacija Koroške je do Napoleoneve dobe zajela nekako dve tretjini Koroške. Takoj po tej dobi se je pokazal obris jezikovne meje tam, kjer poteka še danes.

Od francoske dobe pa do osemdesetih let prejšnjega stoletja niso Nemci na Koroškem bistveno napredovali. Samo mesta, predvsem Celovec, so dobivala v tem razdobju vedno bolj nemški značaj.

Je to čas narodnega prebujenja koroških Slovencev, čas, ko je dala Koroška Slovincem in slovanskemu svetu največje može. Pod vplivom novih idej, ki jih je bila prinesla francoska revolucija, predvsem pa pod vplivom romantike, ki je zbudila zanimanje za narodno blago, je študiral profesor Matija Ahacel (1779—1845) slovanske jezike in zbiral "Pesmi po Koroškem in Štajerskem znane. "Brezplačno je poučeval na celovškem liceju slovenščino in položil s tem temelj slovenskemu pouku na koroških srednjih šolah, ki so bile drugače povsem nemške. Profesorja Ahacla smatramo po vsej pravici za očeta novega rodu, ki nam je dal Einspielerja in Janežiča.

Francoska Ilirija je navdušila župnika Urbana Jarnika (1784—1844), sodobnika in prijatelja naših velikanov: Valentina Vodnika, Antona Martina Slomška, Stanka Vraza in Franceta Prešerna.

Urban Jarnik, po rojstvu Ziljan iz Potoka v Štefanskih brdih, je nežen pesnik, pisatelj, narodopisec, zgodovinar in jezikoslovec — pravi in verni sin romantike. Bil je marljiv kot čebelica in je nabiral z zanosom romantike gradivo za veliko zgodovinsko delo o Slovanih. Zlagal je pesmi in jim sam komponiral napeve, mnogo je pisal v domačem ziljskem narečju, zbiral narodne pesmi in pravljice ter opisoval šege in stare navade Ziljanov. Kot temeljit zgodovinar je raziskoval zgodovino Koroške nazaj do prvih dni naselitve Slovencev. Pisal je o prvih slovenskih knezih, o kralju Samu in o ustoličenju koroških vojvod. Pisal je tudi prve razprave o germanizaciji na Koroškem ter nam je prvi zarisal potek naše jezikovne in narodnostne meje na Koroškem.

Svoje življenje je Urban Jarnik kot dušni pastir posvetil ravno Slovincem ob jezikovni meji nad Celovcem s prav posebno ljubeznijo. Tedanji špiritual celovškega bogoslovja, poznejši lavantinski škof An-

ton Martin Slomšek, si je izbral leta 1838 baš Jarnikovo župnijo, Blatograd, za svojo znamenito binkoštno pridigo: O DOLŽNOSTIH, DA LJUBIMO SVOJ MATERNI JEZIK.

Tam v Blatogradu nad Vrbskim jezerom je Jarnik umrl star 60 let. Njegov grob sameva sedaj pozabljen, kajti v docela pomemčenem Blatogradu se danes ne razlega več slovenska beseda . . .

Jarnikov veliki rojak in učenec je bil Matija Majar-Ziljski (1809—1892), rodом iz Gorič, komaj dobro uro od rojstne hiše Jarnikove, navdušen Ilirec, neizpros in dosleden Slovan. Vse svoje življenje je posvetil ideji vseslovanske kulture in politične vzajemnosti, ki ji je hotel ustvariti trdnjšo podlago s skupnim vseslovanskim jezikom. Po njegovem naj bi bilo:

“En narod od severnega ledovja do Ahaje!”

Majarjeva “Slavica” se je tiskala v Cellovcu v cirilici in latinici! Njegov vpliv na Janežiča in Andreja Einspielerja, posebno pa njegovi ozki stiki z Gajem in Vrazom, kakor skoroda z vsemi pomembnejšimi slovanskimi veljaki, Rusi, Srbi, Čehi in Poljaki, ga postavljajo v prve vrste slovanskih narodnih voditeljev in borcev.

Skupno s Stankom Vrazom je Majar prepotoval ves slovenski Korotan in nabiral narodno blago, predvsem pravljice in narodne pesmi. S tem je nekako nadaljeval od Jarnika započeto delo.

A tudi Majar-Ziljski je moral doživeti, kako je njegov narod, zapuščen in osamljen, omahoval pod silnimi udarci germanizacije. Umrl je v trpki zavesti, da je bilo vse njegovo delo le velik sen in da je živel mnogo prezgodaj. Zlata Praga, kamor se je bil utrujen od dolge brezupne borbe zatekel k slovanskim bratom, krije njegov grob . . .

Kmet in letoviščar.

Letoviščar: “Čujte, očka, ali je v tem kraju že prišel na svet kak velik mož?”

“Kmet: “Zal, da ne. Ker so naše ženske take sorte, da rode samo majhne otroke.”

MEŽNAR JANEZ

“Jejhata, ura je že osem, pa še nisem zvonil zdravemarije!”

Mežnar se je vzdramil, pustil knjigo, ki jo je bral, ji zavihal ogel, da bo prihodnjič vedel, kje je ostal, pa oddirjal v cerkev.

V kamniški cerkvi je tolkla ura.

“Hentano je lepa knjiga! Tako sem bil zaverovan vanjo, da sem pozabil na svojo dolžnost.”

Kar po štiri stopnice je preskakoval, sunil v težka vrata, planil v cerkev. Temno je bilo v nji, da je komaj našel vrata v zvonik.

“Kaj bo rekel gospod župnik, da tako pozno zvonim? Hud bo, jutri pri maši jih bom čul!”

Neprijetno ga je prijelo v srcu, župnika se je bal kot Boga.

Še z večjo naglico je planil v sobico za zvonjenje. Poiskal je vrv. Tema je bila ko v rovu. Ni zgrabil za pravi konopec.

“Veliki zvon! Tega moram najti!”

Ta je imel na koncu vrvi bunko. Po tem ga je Janez spoznal.

Potegnil je mežnar, zvon se je zamajal, zapel.

“Moliti moram!”

Z levico je vlekel, z desnico se je pokrižal.

“Angel Gospodov je oznanil . . .!”

Zvon je pel, se gugal enakomerno. Janez skoraj ni potreboval moči.

“Zdrava, Marija, milosti polna . . .!”

Oči so se navadile teme. Janez se je raztresel. Glava je bila še polna napetih dogodkov iz knjige.

Nehal je moliti, misli so prešle drugam.

“Jejhata, kako se bo le končala tista knjiga! Lepa je. Dolgo že nisem take bral. — Tisti nesrečen Klint, da je bil tako neroden in se je pustil, da so ga ujeli Tataři! In sedaj mu hočejo mrcine glavo odrezati. To je pa že preveč! Ravno na morišču sem ga pustil. Glava mu pojde. Kdo bi ga še mogel rešiti! Vsi njegovi tovariši so ujeti, pobiti. Škoda je takega fanta, kot je bil Klint. — In tisti Ibu, kako je brezsrčen! Nič se mu ne

smili človek, hujši je kot žival. Kar moril in pobijal bi ljudi. — O ubogi Klint, v kake roke si padel, ko si bil sam vendar tako dober!"

Zvon je pel enakomerno naprej. Ura v zvoniku je tolkla četrt. Mežnar je ni slišal. Roke so kar same od sebe vleklye vrv, Janez pa je v mislih doživljal še enkrat vso povest, ki jo je bral, od začetka pa do tam, do koder je prišel.

"In Leonora, kaka je! Nič ni podobna dekletom. Brez srca in usmiljenja je. Kar za prazen nič je nalila strupa svojemu možu, da je potem umrl. Jejhata, jaz se že ne bom oženil; kaj, če dobim tako ž...!"

Dalje ni prišel. Močna roka je zgrabila Janeza za vrat in mu ga stisnila, da je popustil vrv.

Mežnar se je prestrašil.

"Jejhata! O že vem, tisti strah, tisti Epuri, ki je mučil tudi Klinta, tisti je prišel, me drži. Ježeš, na pomaganje, na pomoč!"

Kriknil bi rad, pa ni mogel. Samo grgral je.

"Saj sem kristjan, nič mi ne moreš in ne — —!"

"Ti bom že dal, nič ti ne morem!"

Kot snop je padel mežnar k vratom v kot. Težek glas je vpil nad njim.

"Spravi se! Kaj pa bodo ljudje mislili, ko na noč zvoniš že cele pol ure. Pa še z večjim povrh. Kaj se ti blede?!"

"Saj ne bom, Epuri! Saj —! Lepo prosim! V imenu Očeta in — —!"

Janez se je v naglici pokrižal, se stisnil še bolj v kot. Strah ga je gnjavil, da ni vedel, kam naj se spravi.

"Saj ne bom —"

"Ustavi zvon!"

V zvoniku je klenkalo. Zvon se je sam ustavljal.

Janez ni razumel.

"Lepo prosim, ne, ne me!"

Mežal je z očmi, hlače so se mu tresle, glava mu je žarela, srce mu je glasno tolklo.

V glavo mu je šinilo:

"Vidiš, tu imaš kazen, ko si se prej jezil nad duhom Epurijem, ko si bral knjigo. Sedaj pa je prišel pote!"

Pa ga je zmotil glas.

"Kaj si zblaznel, ali kaj? Najprej mi zvoni pol ure, sedaj pa še niti razume ne, kaj mu pravim!"

Zvon je utihnil.

"Saj, saj —!"

Zopet je prišla roka Janeza za ramo, slišal je smeh.

"Te je hudič obsedel? Res te ne razumem! Greva na zrak, da se strezniš, če si pijan!"

"Saj res! Že —!"

Janezu se je vendar zazdel glas znan. Pa ni se spomnil, čigav bi bil.

Takoj je sklepal:

"Eh kaj, samo duh Epuri si ga je izpremenil, da bi me laže ujel."

Še bolj se je zbal.

Roka ga je prišla in ga vlekla do vrat.

"Ne, ne!"

Janez se je branil. Vrv, ki je visela iz zvonika, se mu je zapletla okrog glave. Kričevito se je je oprijel.

"Ne, ne, gospod Epuri, duh nebeški, ne!"

"Pa si res obseden!" se je smejal debeli glas.

"Ne, ne!"

Pa nič ni pomagala Janezu vrv. Nekdo je odprl vrata in roka je potegnila cerkovnika v cerkev.

"Da te vidim, kak si!" je slišal mežnar.

"Ne, ne me!"

Moški glas se je krohotal.

"Na svetem kraju si, pa te še vedno ni zapustil hudič!"

"Ne me, lepo prosim!"

"Čakaj, da prižgem luč!"

Roka je spustila Janeza.

"Na pomaganje!" je kriknil mežnar pa jo z vso silo ucvrl proti vratom v zakristijo.

"Pomoč, pomoč! Hoče me —!"

"Bodi tiho, kaj kričiš! Vso vas zbudiš!" je slišal za sabo glas, začul je, da gre nekdo za njim.

Cerkovnik je butnil v vrata, da so se odprla sama, in planil v zakristijo.

"Na pomoč! Pojedel me bo! Na pom —!"

Tulil je, kolikor je imel moči. Iskal je vrata na prosto, pa jih v temi ni našel.

Zopet ga je prišla težka roka.

"Na pomaganje!"

“Pa si le res obseden! Kaj te pa tako plaši?”

“O ljubi duh, ne me!”

Sila ga je vlekla s sabo po zakristiji.

Da te vidim!”

Stikalo je škrtnilo, luč se je vžgala.

“Na pomoč!”

“Ne tuli! Koga se bojiš?”

Janez je mežal.

“Duh, ljubi Epuri, ne me!”

“Tak pogledj me vendar! Saj nisem noben duh. Pa kako te učim v cerkvi, da ne smeš verovati v nobene copernice ali vraže!”

Janez se je nekoliko zavedel. Odprl je oči in pogledal, kakšna bi bila prikazen.

Pred njim je stal domač župnik . . .

KAFARNAUM V SVETI DEŽELI

(Dalje.)

Znameniti so tudi sedeži za synedrium, ki se nahajajo ob obeh straneh ob zidu v celi dolgosti synagoge v dvojnih vrstah. V Jeruzalemu je bil synedrium sestavljen iz 70 mož, pismoukov, duhovnikov in drugih odličnjakov pod predsedstvom velikega duhovnika. Ker je pa bil Kafarnaum provincijalno, ne pa glavno mesto kakor Jeruzalem, je bil synedrium v tem mestu gotovo manjši po številu kakor pa v Jeruzalemu.

Prezreti tudi ne smemo dveh napisov, izklesanih na dveh stebrih. Prvi v grškem jeziku pravi, da je isti steber dal postaviti neki Herod Monimus s svojimi sinovi. Kdo je bil ta Monimus, ni znano, gotovo kak pobožen Jud, ki je hotel prostovoljno prispevati k zidavi svetišča in tako nekoliko zmanjšati dobremu stotniku velike stroške, katere je prevzel z zidavo synagoge na svoje rame. Drugi steber pa v latinskem jeziku na kratko poroča o nesrečni smrti patra Orfali, kar nam je že znano. Je še tretji napis na nekem razbitem stebri pisan v hebrejščini, je skoraj enak prvemu, samo imena so različna.

Na severni strani zunaj svetišča si še ogledamo ostanke kamenitih stopinjic, po katerih so hodile judovske žene na galerije, kamor ni smel noben moški; kakor tudi žene ne v spodnji del synagoge med može, ampak so bili popolnoma ločeni eden od drugega.

Kakor v Jeruzalemu pri tempeljnu, tako je bil tudi pri synagogi v Kafarnaum poseben preddvor za pagane, ki je bil nekako prizidan k synagogi, in skoraj tako obširen, kakor synagoga in od treh strani okrašen z velikimi kamenitimi stebri v jonskem slogu. Ker je bilo tiste čase v Galileji veliko paganov in rimsko vojaštvo je bilo tudi pagansko, je rimski stotnik v svoji velikodušnosti skrbel tudi za nje, da so se, ker niso imeli svojega paganskega tempelja, vsaj nekoliko vdeleževali pri judovski synagogi svojih verskih navad ali ceremonij; a v synagogi jim je bil vhod zabranjen.

Še se vidijo na kamenitem tlaku znamenja, katera so si rimski vojaki izrezali z svojimi meči, da so tam igrali svojo priljubljeno igro na kocke; enako, kakor so tudi pod križem vrgli kocke, ko so vadjali za Jezusovo suknjo.

Sedaj smo si, častiti bralci, ogledali v duhu večje zanimivosti od tega velikega in slavnega svetišča. Ne čudijo se zastoj razni obiskovalci velikosti in znamenitosti, ki se jo lahko primerja kakšni katedrali ali baziliki v naših časih. Več obiskovalcev pripozna da je to najznamenitejša, dasiravno porušena, a vendar najbolje ohranjena stavba v Palestini iz rimljanskih časov. In mnogi pripoznajo tudi, da je svetišče in kraj eden najbolj avtentičnih v Sv. Deželi.

Sedaj pa nam preostaja še pogledati kraj, kjer je živel sv. Peter kakor sem že v začetku tega spisa omenil.

Kraj je prav blizu synagoge.

Na mestu, kjer je bila njegova hiša, ali hiša njegove tašče, je sv. Helena v četrtem stoletju po Kristusu sezidala precej veliko cerkev v bizantinskem slogu. Cerkev je bila, kakor več drugih cerkva v tistih časih osmerogljata, z glavnim oltarjem proti vzhodu in od večerne strani je imela troje vrat, glavni vhod je ravno naproti velike-

mu oltarju. Ves tlak je bil iz krasno barvanega mozaika, kateri je še sedaj na več mestih dobro ohranjen. Na obeh straneh cerkve se pa vidijo v zemlji močni zidovi, združeni z cerkvenim zidom. Najbrže da so bila stanovanja za duhovnike ali pa šole. Kaj natančnejšega se do sedaj še ni dalo dognati. Iz več znamenj se da sklepati, da je bila cerkev zidana, ko je bila sinagoga že porušena.

Ko je leta 614. prišel perziski kralj Kozrol z svojo vojsko v Palestino, je porušil ne le to cerkev v Kafarnaum, ampak tudi vse druge v celi Palestini, izvzemši eno samo, namreč cerkev Jezusovega rojstva v Bethlehemu, ki jo je tudi dala sezidati sv. Helena.

In kaj je rešilo cerkev v Bethlehemu, da je ni zadela ista usoda kakor druge cerkve?

Ko se je perzijska vojska kakor povodenj razlila čez vso Palestino: požigajoč in vničujejoč pred seboj cerkve, mesta in vasi, in moreč kar je bilo živega, je prišla tudi v Bethlehem, da tudi tam dokonča svoje razdiralno delo. Ko pa pridejo vojaki do cerkve, z namenom, da jo porušijo, opazijo na pročelju veliko sliko iz mozaika, ki je predstavljala tri modre, ko so molili dete Jezusa v hlevcu, oblečene kakor so oblečeni Perzi; in takoj odnehajo od svojega razdiralnega namena rekoč: To so naši ljudje, so oblečeni kakor mi; te cerkve ne bomo podrli. In v resnici, ostala je še do današnjega dne; najstarejša cerkev v Palestini.

Večkrat je bil pisec teh vrstic vprašan od Angležev, zlasti od oficirjev ali častnikov, kako in na kak način je bila sv. Helena v dotiki z Anglijo, nekaj smo imeli skupnega, a kaj, nam ni znano. Da je bil naš otok, Britanija v prvih stoletjih po Kr. rimljanska posest, to vemo, a kakšno skupnost smo imeli z sv. Heleno, nam nikdo ne raztolmači.

V kolikor je meni znano, je stvar popolnoma enostavna:

Sv. Helena je bila rojena v Armeniji, in poveljnik rimske vojske v Armeniji jo je poročil. Ker je pa rimska vlada predstavljala poveljnike, kakor jih še zdaj navadno vlade predstavljajo, se je dogodilo, da je bil Konštancij, poveljnik armenske vojske in mož sv. Helene poklican v Britanijo. Na-

ravno, ž njim je prišla v Britanijo tudi njegova žena Helena. Nastanili so se vojaki na kraju, kjer je sedanje glavno mesto Britanije. Zaradi varnosti se je tudi ljudstvo naseljevalo v bližini vojaškega taborišča. Ker je naselbina v kratkem času zrastle v vas in celo v malo mesto, je Konštancij, poveljnik vojakov in mož sv. Helene naselbino imenoval Hellendon, na čast svoji ženi Heleni; kar bi pomenilo toliko, kakor Hellentown; Helenino mesto. A to ime ni ostalo dolgo. Kmalu so ga začeli imenovati ne več Hellendon, ampak Lendon, okrajšano, in potem London, kar je ostalo do današnjega dne.

Ko je ob nekem prevratu vojaštvo oklicalo Konštancija za cesarja, je prišla ž njim v Rim tudi sv. Helena, mati poznejšega cesarja Konstantina, ki je prvi dal l. 313. po Kr. krščanstvu prostost v celim obširnem rimskem cesarstvu.

"A tako je ta reč," se jih oglasi več naenkrat. Vemo, da smo imeli nekaj skupnega, a kaj, nam ni nikdo pojasnil. Hvala vam! Veseli nas in ponosni smo, da se naše glavno mesto London imenuje po sv. Heleni.

Ali vas smemo fotografirati? se jih oglasi več naenkrat.

O, zakaj pa ne, jim odgovorim z smehom, kolikokrat hočete; to je meni v čast; le potegnite moje stare kosti noter v vaše kamere.

(Dalje prihodnjič.)

Dopoldne kovač, popoldne župan.

Nekje so si izvolili za župana kovača, poštenega in pametnega moža. Vendar pa ni mogel zmagovati svojega dela, kot je mislil in želel. Ko je imel kot župan iti k seji, so mu prignali konje, da jih podkuje; kadar je najbolj koleasa ravnal pri kakem vozu, mu prineso v podpis kak domovinski list. Da bi bil že enkrat red, nabije na hišo tablo: I. I., kovač in župan, dopoldne za živino, popoldne za ljudi.

ZVODNIK

Povest. — Napisal dr. Ivan Pregelj.

(Nadaljevanje.)

4. "SULAMIT".

OČE Valič je stal pred spalnico svoje hčere Rože. Posluhnil je, ali je deklica že vstala. Nato je zakašljaj, stopil trdo, zakašljaj v drugo in zopet posluhnil. Ko pa iz sobe še ni bilo slišati nikakega šuma, je potrkal krepko na vrata in poklical:

"Hej, Roža, ali ne misliš vstati? K maši za materin god bova zamudila. Vstani!"

"Saj že vstajam," je bilo slišati hčer iz sobe. V glasu ji je zvenela mlada jutranja sitnost, ki je plod razvajene krvi, ki se rada poleni.

"Anti ni si kaj bolna?" je vprašal Vlič prizanesljivo.

"Eh, kaj bom bolna," se je kujala hči. "Pustite me, saj se takoj oblečem."

"Oče Valič je obstal še nekaj trenutij pred vrati. Bil je v zadregi. Zinil bi bil rad, pa sam ni vedel, kaj naj reče. Ali naj bi spregovoril opravičujoče se, ali pa po očetovsko karajoče. Nazadnje je zmajal z glavo in šel molče po stopnicah v hišo, kjer je na ognjišču netila dekla. Domača teta, ki je Valiču pomagala gospodinjiti, je bila že odšla v cerkev. Očetu Valiču pa se je tedaj zopet hotel vzbuditi neljub očitek, da je hčer po smrti rajne matere vendar le preveč razvadil. Primerjaje otroka z rajno ženo Ano, je čutil, da hči ne sliči materi. Na drugi strani pa se je oglašalo možu očetu srce, da je Roža otrok brez matere in zato po pravici potrebna dobre, dvakrat prizanesljive očetne besede. Tako je mož trpel.

"Eh, otroci, Bog jih umej," je zamrmral in sunil z nogo jezno za mačko, ki se je hotela potuhnjeno splaziti v shrambo za živila in meso. Nato je oblekel jopič in stopil na prag. Sosed, ki je prišel mimo in se spustil z njim v pogovor o letini, mu je vzel očetovske skrbi iz misli.

Hči se je med tem v svoji sobici opravljala. Ta soba je bila opremljena skoraj po gosposko in je pričala o izredni očetovi ljubezni. Celo veliko mestno zrcalo je bil kupil hčeri. Pred tem zrcalom je tedaj stala Roža in se opletala. Opazovala se je z ugodjem in se obenem nekam pomilovalno nasmihala. V mislih se je mudila pri rajni materi.

"Ta naša mama! Kako je bila huda, če sem se malo ogledala v zrcalu. Še pri spovedi, je hotela, naj pravim, da se v steklu zijam. In sem se res, neumnica, tega 'greha' do štirinajstega leta spovedovala."

Misel na mater je deklici ugasnila. Iz mlade nečimurnosti, ki je ni imela za slabost, ji je zrasla ljubka igra.

"Saj nisem ne, nečimurna! Zrcalce, povej!" je govorila sama s seboj v steklo. "Lepa pač, lepa. Najlepša, kakor Sneguljčica."

In glej, zgodilo se je kakor v pravljici:

"Najlepša si, najlepša si, Sulamit."

Deklica se je rahlo stresla ob besedi, ki ji je zapela po branju in spominu. Sunkoma se je okrenila. Stopila je naglo k postelji in segla pod vzglavje. V rokah je držala drobno knjigo z belim listom. Deklica je odprla knjigo in razgrnila list in zardela brala naslov:

"Roži Valičevi, svoji najslajši Sulamiti. Štefan."

Nato je deklica srečno zamišljena listala po knjigi in se gubila v sladkem pozabljenu:

"Njegova najslajša Sulamit."

Našla je mesto, ki ga je iskala v knjigi, in brala tiho. Bila je pesem o Sulamiti, kraljevski ljubici.

"Sulamit" je bila bila, ki ji je dvoril kralj Salomon:

"O nagni k meni, Sulamit
prebele prsi svoje —
pogine naj ves Izrael,
ti si kraljestvo moje . . ."

Pesem je preglasila v Roži vse misli na mašo, na rajno mater, na očeta, ki je bil nestrpen, da se hči očaja. Tedaj je bilo slišati njegov glas od spodaj:

"Roža, hiti no! Jaz grem naprej."

Dekle se je zavedelo. Spravila je drobno knjigo v svoje perilo, se oblekla hitro in odhitela za očetom. Že daleč na cesti ga je zasopla dotekla. Opravičiti se je mislila: "Saj bi bila res skoraj zaspala."

"Da le nisi. Grdo bi bilo," je dejal oče dobrohotno, videč vso žarečo, toplo in mlado.

"Kaj si pozno legla?" je vprašal.

"Zaspati se mi ni dalo," je rekla hči kratko. Ni se lagala. Res se ji ni dalo zaspati. Dolgo čez polnoč je namreč še vedno brala. Brala je iz tiste drobne knjige in iz pisma. Pismo in knjigo je bila prejela od Štefana iz Ljubljane kot "redek, ljubezniv pozdrav in za ljub spomin."

Mladi človek je pisal dekletu še to in to, o čemer je že davno iz navade vedel, da prija mladim, neizkušenim deklicam. Saj ni bilo njegovo prvo ljubezensko pismo. A bilo je prvo, ki ga je brala Roža. Zato ga je prebirala pozno v noč. Knjiga pa, Štefanov "redki dar", je podobno dehtela kot pismo. Knjigi je bilo ime EROTIKA. Tista prva, Cankarjeva . . .

Roža je bila pri maši. Ustnice so ji nekako iz navade šepetale molitev za mater, na čast angelu varihu, sveti Ani, za vse verne duše, za očeta, za srečno zadnjo uro. Misli pa niso bile zbrane. Blodile so drugod. Hodile so v čudnem svetu, ki se je bil dekletovi domišljiji razodel iz nočnega branja. To je bil čaroben svet, živel je v neznanjskih barvah, sopel težko, soparno, omamno. Dražil je do bolečine, utrujal, a vendar tudi mikal, privlačeval in opajal. Tu je šumela svila, tu so kipele baržunaste blazine. Dihala je opojna vzhodna noč, sopli so južni vojni, oglašale so se težke, hrepeneče pesmi. V svili in baržunu, v cvetju in opojnih vonjih se je dvigalo dvoje razvnetih, bledih človeških teles žejnih slasti, trudnih, nenasitnih v ljubezni do smrti.

Pred oltarjem je pozvanjalo k povzdigovanju. Deklica se je hotela najti za zbrano pobožnost, pa se ni mogla. Celó iz zvončkanja je pelo bridko, zapeljivo: "Sulamit, Sulamit, Sulamit . . ."

Tedaj se je deklica zavedela v dušni

bridkosti in se ogrela za kratko molitev. Ko se je duhovnik obhajal, se je bila našla:

"Štefan," se je kesala, "tako lep si, tako mlad, tako moj! Ampak tvoje grde knjige ne bom več brala."

In vendar jo je še brala . . .

(Nadaljevanje.)

Težko vprašanje.

Profesor: "Pomislite, pri neki eksploziji je nekoga vrglo visoko v zrak. Kaj boste tu najprvo storili, gospod kandidat?"

Dijak: "Počakal bom, da prileti nazaj na zemljo."

Jecljavec.

Jecljavec je rekel sosedu "baraba" in se je moral zato zagovarjati pred sodnijo.

Sodnik: "Kaj ste rekli sosedu?"

Jecljavec: "B-b-b-ba-rrra-bba."

Sodnik: "To je grda beseda. Vzemite jo nazaj!"

Jecljavec: "B-bo-ga hvalim, d-a je z-zu-naj, t-tako je težka."

Radoveden sinko.

Oče gre s sinkom mimo vešal.

"Kaj je to?" vpraša sinko.

"To so vešala, kamor obešajo uboge hudodelce," razloži oče.

"Kam pa obešajo bogate?"

Oče je molčal.

Ukrep.

"Na tej brvi se bo prav gotovo v kratkem kdo ponesrečil, če ne boste nič ukrenili! Ali ste že morda kaj napravili?"

"O, že! Znamenje je že naslikano, samo ime bo treba vanj zapisati!"

Srečen par.

A: "Midva z ženo živiva v najlepši slogi!"

B: "Res?"

A: "Res. Ona vidi samo moje napake, jaz pa samo njene!"

Bog plačaj dobrotniki!

ZA LIST AVE MARIA — Po \$5.50: M. Stupnik. — Po \$5: M. Samida. — Po \$4: Rev. Pirnat. — Po \$2.50: T. Russ, S. Kobilly. — Po \$2: Mrs. Kvaternik. — Po \$1: U. Kutnik, J. Ulčar, Mrs. Brula, Mrs. Lovšin, V. Kavičo, C. Holneck, M. Gregores, M. Tkalčič, K. Ulčar, M. Anzick. — Po 50c: F. Skulj, M. Hozian, V. Maren, M. Sodac.

ZA MARIJIN ALTAR — Po \$20: A. Malešich. — Po \$10: M. Kobal, R. Ovca. — Po \$2.50: M. Linc, F. Koprivnik, J. Firman. — Po \$2: P. Prah. — Po \$1: Lauter, M. Kovach, J. Starc, Mrs. Budan.

ZA TABERNAKELJ — Po \$5: J. Trontery. — Po \$2.50: M. Wolšič. — Po \$1.50: M. Sever. — Po \$1: A. Strlekar, A. Preglet.

ZA BARAGOV SPOMENIK — Po \$1: P. Russ, S. Ritlop, Jalovec, Mrs. Budan.

ZA KRUH SV. ANTONA — Po \$3: K. Hrestah. — Po \$1: A. Strlekar, M. Struna, M. Kurent, M. ¼ircelj, M. Kovach, Mrs. Budan. — Po 50c: F. Arko, M. Tkalčič.

ZA STUDENTE — Po \$1: R. Ovca.

ZA SAMOSTAN — Po \$10: F. Avsec. — Po \$5: F. Schiffler. — Po \$3: Mrs. Bačnik. — Po \$2.50: F. Zajc, F. ¼vigelj. — Po \$1: M. Sivic.

ZA OKNA V CERKVI — Po \$5: Mrs. Hočevar. — Po \$3.00: J. Mihelich. — Po \$1: Mrs. Pehče.

ZA STARI KRAJ — Po \$4: Mrs. Zalovec, Mrs. Zakovec.

ZA MISIJONE — Po \$3: A. Domitrovich.

ZA ALTAR SV. JOŽEFA — Po \$2: J. Skorenšek. — Po \$1.50: F. Laurič. — Po \$1: J. Sprager, Mrs. Budan.

ZA APOSTOLAT — Po \$20: A. Plemel, Mrs. Papesh. — Po \$10: M. Kozlar, M. Sterk, M. Kozlar, A. Pogacher. — Po \$2: Mrs. Papesh.

ZA LUČKE — Po \$5: M. Zupec. — Po \$3: Mrs. Schweiger. — Po \$2: M. Struna, U. Suštarsič, Mrs. Mehle. — Po \$1.15: A. Zupančič. — Po \$1: A. Malesich, M. Zupančič, M. Sluga, M. Useničnik, M. Kurent, A. Čolnar, E. Gilna, M. Tanek, M. Drasler, A. Franciskovich, J. Zabukovec, F. Perovšek, J. Skorenšek, J. Putzel, Mrs. Juratovec, J. Gruden, M. Iraz, Mrs. Archul, Mrs. Gabred, J. Stare. — Po 50c: J. Grivetz, Mrs. Petrovčič, Mrs. Braje, M. Lovšin, M. Verderbar, F. Arko, J. Barbarich Sr., M. Pogorelec, M. Kovach, F. Tomsič, J. Gnidica, M. Marolt, M. Papež, Mrs. Majerle, M. Kordish, M. Študel, J. Pajk, V. Derlich. — Po 44c: Mrs. Kozarich. — Po 25c: F. Marolt.

SVETE MAŠE — Po \$30: N. N., Mrs. Maronis. — Po \$29.00: F. Romanowski. — Po \$26: Mrs. Useničnik. — Po \$10: P. Erbeznik, J. Muhič, Mrs. Budan, A. Zupančič. — Po \$9.00: N. N. — Po \$8.00: Laurich, J. Zakrajšek, N. N. — Po \$7.50: A. Sluga. — Po \$7: N. N., F. Arko, A. Coš, Mrs. Vesel, Mrs. Pajk, M. Pekol. — Po \$6: J. Ulčar, M. Rebek, Sr. Marion, N. N. — Po \$5: L. Mesich, N. N., F. Hočevar, H. Bromberg, M. Struna, Mrs. Wahčič, J. Knafelc, J. Per, A. Kavčič, M. Tkalčič, F. Russ, Mrs. Vidmar. — Po \$4: M. Zupančič, N. N., F. Pirc. — Po \$3: B. Evans, Mrs. Petrovčič, M. Kobal, P. Skul, M. Fabjan, Mrs. Jakič, K. Roberts, F. Ivančič, Mrs. Peterlin, M. Struna, M. Skul, M. Russ, M. Punčar, M. Hoge, U. Črnkovich, M. Tanček, N. N., T. Habjana, M. Stekar, Mrs. Gabred, S. Podgornik, J. Starc, Mrs. F. K. Kovačavanič, L. Mladič. — Po \$2.50: M. Stefanich. — Po \$2: J. Grivetz, Mr. Perhne, M. Kerzič, N. N., Mrs. Petrovčič, N. Kexič, Lautar, M. Poljak, Mr. Poljak, Mrs. Lovrenčič, Mr. Shifrer, Lončar, Mr. Mrs. Mohorko, A. Zakovec, Mrs. Jalovec, F. Kastigar, Mrs. Šimec, Mrs. Shustar, Zalovec, Mrs. Zakovec, G. Kriener, Mrs. Hribljan, J. Kuzma, M. Sluga, J. Papesh, B. Ancel, F. Verščaj, J. Vairus, M. Zore, A. Čolnar, J. Hočevar, M. Slanc, J. Sustaršič, J.

Barbarich Sr., B. Malia, A. Pucel, J. Zabukovec, F. Perovšek, N. N., Mrs. Švigel, Mrs. V. Maren, H. Lourich, N. Šega, Mrs. Tushar, T. Kmet, A. Rozar, J. Hočevar, A. Brozovich, L. Mortl, Mrs. Archul, Mrs. Balantič, A. Levar, E. Ponikvar, L. Umek, N. N., B. Miroslavich, H. Zelle. — Po \$1.50: A. Malešich, Mrs. Šimec. — Po \$1: T. Horvat, J. Mohorčič, A. Mohorčič, J. Mohorčič, R. Jakše, Mrs. Retel, Mrs. Skriner, Schiffler, Mrs. Pepon, Mrs. Bizjak, U. Kozarich, A. Benedict, Mrs. Skul, F. Skul, A. Čepon, M. Stiglitz, L. Stiglitz, Mrs. Gršak, L. Lokanc, J. Lukanc, J. Resman, K. Šuster, M. Stonich, A. Baznik, F. Shifrer, S. Ritlop, M. Wolsič, A. Jakoch, Mrs. Makovec, M. Bresar, E. Lah, M. Mohorko, M. Drehar, E. Kerzich, F. Ulčar, J. Okoren, Mrs. Levstik, A. Strlekar, A. Oven, Mrs. Repar, F. Bolte, N. N., Mrs. Mlakar, G. Johnson, A. Andrejasič, R. Korn, E. Plute, M. Moven, J. Hočevar, K. Pozek, U. Sastaršič, Mrs. Francelj, F. Fink, M. Plut, Mrs. Gajder, J. Skorenšek, R. First, M. Študel, M. Sever, J. Shiltz, Mrs. Nemgar, J. Pucel, F. Tirman, S. Koler, M. Sodac, G. Johnson, M. Shuster, A. Nemgar.

ZA OKNO SO DAROVALI FARANI SV. VIDA iz Clevelanda, Ohio svoto \$208.00. Kolektale so Mrs. Josephine Avsec in Mrs. Mary Hoge. — Po \$10.00: Anton Grdina Družina. — Po \$5.00: Frances Avsec, Josephine Avsec, A. Hočevar Druž., T. Jevnik, A. Orehek, Dr. Brencl, J. Krajc, J. Velich, J. Hlad, J. Potokar, N. N., Mr. Mrs. M. Pikš, T. Gorenčič, Mr. Mrs. W. Avsec, Mr. Mrs. J. Lah, Mr. Mrs. L. Pirs. — Po \$4.00: Mr. Mrs. J. Štrumbel. — Po \$3.00: Mr. Mrs. J. Avsec, Mr. Mrs. J. Nemanič, Mr. Mrs. J. Mišmaš, Mr. Šebenik. — Po \$2.00: Mr. Mrs. J. Pole, A. Novak, D. Oražem, Mr. Mrs. Kožel, M. Marinko, Mr. Mrs. L. Cimperman, J. Clopčič, Mr. Mrs. J. Mulc, Mr. Mrs. J. Tutin, C. Vinter, Mr. Mrs. F. Zakrajšek, A. Kossec, M. Per. — Po \$1.50: J. Mohorčič. — Po \$1.00: F. Modic, F. Trant, A. Lavrič, J. Švigel, Mrs. Merzlika, Mr. Mrs. Nošak, Mr.

Mrs. L. Rajec, M. Rebut, A. Stradišar, M. Lužnar, M. Česnovar, E. Ponikvar, R. Urbančič, A. Vrbas, T. Menard, L. Skrbec, A. Furlan, K. Tomec, K. Gerbec, A. Tomšič, Mr. Mrs. Tomšič, R. Verbich, M. Sekera, J. Coles, A. Zupančič, J. Sternard, J. Strahar, F. Bejek, M. Tomažin, Mr. Mrs. A. Zavšel, Mr. Mrs. J. Avsec Sr., F. Košir, H. Petkovšek, J. Šepf, F. Štrumbel, Mr. Mrs. J. Mohorčič, A. Šmuk, M. Jest, J. Miklavčič, Mr. Mrs. Wertovšek, M. škoda, A. Ferkal, A. Vidmar, F. Marinko, M. Mlaček, Mr. Mrs. F. Miklavčič, M. Derčar, M. Dobravec, F. Levstik, A. Hartinčič, M. Novak, J. Petkovšek, A. Znidarsič, A. Brinavec, R. Božjeglav, K. Modič, F. Knaus, J. Gornik, M. Rigel, P. Rogel, M. Kapla, A. Nolan, N. N. — Po 75c: Mr. Mrs. J. Menard. — Po 50c: R. Vdimar, M. Rudolf, F. Petrovčič, M. Zupančič, M. Ivanšek, U. Delavec, J. Ivančič, T. Kušner, Mr. Mrs. Zgonc, L. Ferfolija, F. Ponikvar, F. Petrič, J. Ambrozič. — Po 30c: N. N., J. Znidarsič, O. Marinsec. — Po 25c: E. Karlinger, M. Fortuna, R. Repar, M. Zabukovec, Z. Rihtar, K. Bertazi, Mrs. Ivančič, U. Legan, J. Stersen. — Po 10c: N. N.

ZAHVALJUJEJO SE BOGU, Mariji Pomagaj, Presladkemu Srcu Jezusovemu, sv. Kunigundi, sv. Katarini, služabniku božjemu Fideriku Baraga, sv. Jožefu, sv. Tereziji za pridobljene milosti: Mrs. Theresa Peterlin, Jozefina Ulčar, Mrs. M. Jakopič, M. Bohte, Anna Blackard, Mrs. B. Smith, Mrs. M. Bomlich.

UMRLI SO DOBROTNIKI IN NAROČNIKI: Frank Tomšič, Chisholm, Minn.; Mary Lunka, Willard, Wis.; Blaž Štergar, Oaksville, New York; Josephine Toporish, Cleveland, Ohio; Anna Rožman, Virginia, Minn.; Agnes Gorišek, Pittsburgh, Penna.; Jennie Brajen, Chisholm, Minn.; Anna Dolinšek, Galesburg, Ill.; Joseph škufca, Calumet, Mich.; Antonija Chesnik, Cleveland, Ohio; Mrs. Hrebec, Calumet, Mich.

Darovalci ze indijske misijone

Rev. V. Vodušek poslal za slepca \$10.00 Mary Vider, Helen Cotman, Frank Perovsek, Catharine Hrastak, Mrs. Mary Kuhel, Mrs. Mary Kenik, Mrs. Gertrude Urbancic, Mary Novak, collector for St. Clair Ave., Joseph Orazem, Frank Skulj Family, Pevnik Family, Frances Znidarsic, Rudolph Znidarsic, Ignatius Znidarsic, Matt, Znidarsic, Catharine Gerbec, Adolph Gerbec, Louis Rojc, Jennie Rojc, Frances Bresvar, Anna Kreseti, Helen Osmek, Gertrude Grajncar, Frances Snyder, Anna Snyder, Caroline Kmet, Josephine Svirgelj, Josephine Macek, Family Skulj, Anton Sumrada, Mary Zgajnar, Mrs. Mary Zgonc Family, Mary Juric, Lillian Funic, John Zaletel, Josephine Zajc, Mary Prašnikar, \$5.00, Johanna Ambrozic, Joseph Ambrozic, Rudolph Klancar, Anna Tomsic, Carolina Zgajnar, Rose Zelesnik, Anton Fortuna, Anna Fortuna, Tony Fortuna, Dorothy Fortuna, Karolina Modic, Louis Milavec, Frances Milavec, Anton Milavec, Edward Milavec, Mary Kovacic, Louis Kovacic, Mary Cimperman, Tony Cimperman, Victor Cimperman, Frances Cimperman, Frank Cimperman, Albert Cimperman, Ester Cimperman, Joseph Kocevar Family, Family Centa, Anton Urbas, Anna Urbas, Julia Mencin, Jacob Mencin, Joseph Rakavec, Gredenc, Frank, Jacob Krainc, Mary Bambi, Johanna Bencina Blatnik, Daniela Blatnik, Mary, Magdalen, Zajc, Ludvick, Mary M. Zajc, Edith, Edward, Zaletel, Mary Česnovar Family, Mary Zerovnik, Cecelia Skrbec, Frances Zupin, John, Elizabeth Zupan, Rose, Louis, Kral, Rudolph Kral, Frances Smerke, Frances, Anton, Zakrajsek, Frances, John Anton Zakrajsek, John Sr., John Jr., Lah, Joseph Agnes Mary Lah, Frances, Olga, Vinter, Ivana Janice Vinter, Leo, Alice, Albert, Vera, Novak, Jack, Jennie, Bertha, Jennie, Mulec, Theresa Terezija, Gorenci, Joseph, Josephine Gorencic, Frank, Caroline Perme, Carol, Norbert

Skufca, Frank, Aloyzija, Lawrence Koren, Antonia Zaletel, Raymond, Norbert, Novak, John, Frances Novak, Mr. & Mrs. Louis Cimperman Fam., Frank, Johan, Novak, Rudolph, Steve Novak, Family Dejak, Vida Kral.

Z. GRIČKA ASIZIJ

Darovali so:

Po 50c: John Prišel.

Po \$1: Mrs. Anton Matkovic, Mrs. Stimac, Mrs. Sporcic, Mrs. Jelenik, Mr. Mrs. Pogachar, Neimenovana oseba, Mrs. Pluth, Mr. John Majstrovic, Mr. John Pauc, Mrs. Gregorčič, Anton Strniša, Neimenovana oseba.

Po \$2: Mrs. Frank Jakulin, Mrs. Frank Hočevar, Mrs. Martin Težak, Mrs. Hočevar, Mrs. Mary Otonicar, Mrs. Kat. Skull.

Po \$5: Frank Tushar, Mr. Mrs. Frank Narobe, Mrs. Mary Vrbek, Mat Tomec, Mrs. John Logar, Mr. Kozlevcar, Mary Cook, Rev. Michael Zeleznikar.

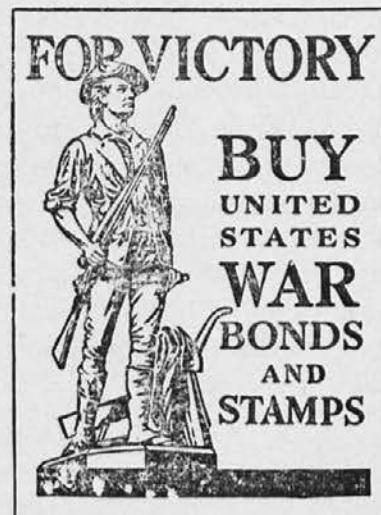
Po \$10: Mrs. Katie Triller, Mrs. Frances Rupert.

Po \$15: Mr. Frank Lipoglavšek.

Prav iskreno se zahvalujemo in želimo obilo božjega blagoslova vsem našim dobrotnikom.

Hvaležne

SESTRE V LEMONTU.

ZA VELIKI NARODNI KONGRES!

**Apel na jednote in zveze, društva in
klube in vse slovenske ustanove
v Ameriki.**

Kot že znano, smo ameriški Slovenci takoj po invaziji Jugoslavije po totalitarskih, nacifašističnih tolovajih sklicali predstavnike naših večjih podpornih organizacij na konferenco, da se posvetujemo, kaj bi bilo najbolj primerno in zaeno možno storiti za naše nesrečne brate in sestre v starem kraju v teh usodnih časih. Krut sovražnik je s peklenko silo ognja in jekla vdrl v naše rojstne kraje, razdejal neštete vasi in mesta in oropal slovensko ljudstvo vsega, dasi ni hotelo nikomur nič slabega, pač pa ohraniti le svoje in v miru živeti s svojimi sosedi.

Na tistem sestanku v Chicagu 19. aprila 1941 smo prišli do zaključka, da ameriški Slovenci moramo nekaj storiti in smo izjavili, da mi ne bi bili vredni svobode in zaščite, ki jo uživamo v tej demokratični deželi, nevredni bi bili naziva civiliziranih ljudi in še manj vredni, da se prištevamo slovenski narodnosti ali sploh, da nam je za kakšno načelo pravičnosti in človeško dostojanstvo — če ne bi, zgroženi nad velehudodelstvom, izvršenim z nepopisnim cinizmom nad Jugoslavijo, najgorčnejše obsodili tega barbarstva nacijske Nemčije in fašistične Italije in ako ne bi iz dna naših src privrele najgorčnejše simpatije do naše poteptane in ponižane stare domovine.

To nas je dovedlo, da smo na tistem sestanku organizirali Jugoslovanski pomožni odbor slovenske sekcije, katere-

ga tvorijo vse naše večje podporne organizacije. Kakor že ime samo pove, je namen te organizacije zbirati prispevke in sploh skrbeti za dohodke skupnega pomožnega sklada, iz katerega bomo mogli nuditi gmotno pomoč najpotrebnejšim v starem kraju, ko pride čas za to. V tem oziru smo bili aktivni ves ta čas in tudi smo že zbrali prilično vsoto.

Toda to ne zadostuje. Nacifašistični tolovaji so slovenski narod ne samo oropali in zaslužnili, temveč ga mučijo, morijo in izseljujejo ter grozijo slovenski živelj popolnoma iztrebiti in vso Slovenijo kar izbrisati z zemljevida. Vpričo teh strašnih dejstev in nezaslišanih krivic torej ne zadostuje samo materialna pomoč od naše strani, temveč je prišel čas, ko se moramo ameriški Slovenci potegniti za svoje brate in sestre tudi pri raznih političnih oblasteh ter pomagati stari domovini tudi na ta način. Kajti mi smo še edini Slovenci, ki lahko svobodno govorimo in protestiramo, in ki tudi — ako bomo nastopili strnjeni za našo veliko stvar — moremo nekaj doseči.

Potrebno je torej, da se za pravice in rešitev slovenskega naroda v starem kraju organiziramo tudi politično. Potrebno je, da imamo živo, energično politično akcijo ter za to sposoben odbor, ki bo imel mandat širših plasti slovenskega naroda v Ameriki. Zato je potrebno, da se skliče slovenski narodni kongres. In ko se je na zadnji seji JPO-SS razpravljalo o po Slovenski ženski zvezi predloženi resoluciji z zahtevo za tak kongres, je po potrebnih razpravi bilo odobreno, da se narodni kongres ameriških Slovencev vrši 6. decembra v Clevelandu, na katerem bodo imele pravico do delegatstva vse centralizirane or-

ganizacije po svojih odborih, vsako društvo in klub in sploh vse lokalne slovenske organizacije in ustanove vsake vrste ter vsi slovenski listi, in je bila v to svrhu sprejeta izjava, kot nekak preliminarni program, ki je bila že objavljena v vseh naših listih.

Apeliramo torej na glavne odbore vseh slovenskih jednot in zvez in sploh centraliziranih organizacij, kakor tudi na vsa krajevna društva in klube teh organizacij, na samostojna društva in klube, gospodarska, politična in prosvetna društva, kooperative ter slovenske ustanove vsake vrste, da velikodušno podpro to akcijo in pošljejo svoje zastopnike na slovenski narodni kongres; vsako posamezno društvo, klub ali ustanova lahko pošlje enega delegata; dalje so povabljeni uredniki vseh slovenskih listov, da se udeleže kongresa. Kjer posamezna društva ali ustanove ne morejo poslati svojega delegata, se lahko združijo vse slovenske organizacije in ustanove v naselbini in pošljejo enega delegata. Stroške delegata trpe organizacije same. Povabljeni so vsi in apeliramo na vse ne glede na pripadnost ali prepričanje. Naša stara domovina je v strašni nesreči in še v večji nevarnosti za bodočnost. Nesrečna Slovenija obupno kliče svoje sinove in hčere v daljnji Ameriki na pomoč in mi ji tega ne smemo odreči.

To je edini poziv na posamezna društva in federacije, klube in druge slovenske ustanove v Ameriki.

Jugoslovanski pomožni odbor slovenske sekcije:

V. Cainkar, Mary Priland, Joseph Zalar, Leo Jurjovec, Anton Krampenc, John Ermenc.

RADIO GOVOR V DOMOVINO

(Columbia, okt. 13, 1942.)

Slovenci, Slovenke, Jugoslovani:—

Zadnje čase opažamo, da se velikopotezna propaganda osišča bolj in bolj bavi z našo Ameriko. To je povsem razumljivo, zakaj ravno iz Amerike preti osišču največja nevarnost, ravno iz Amerike mu prihaja pogin, ki je z vsakim dnem očitvidno bližji. To enako dobro vedo voditelji osišča, kakor njihovi narodi. Še najbolje pa vedo to podjarmljeni narodi po vsej Evropi in drugod po svetu, zato vedno bolj dvigajo svoje glave in z velikim zaupanjem opazujejo, kako zahaja v zaton zvezda nacizma, fašizma in japonizma. Kakor na eni strani iz tega gledanja rastejo nade tlačnim narodom, tako isto gledanje vlija v srca voditeljem osišča vsak dan več strahu, groze, obupa. Česar nikakor ne morejo zakriti naglo se razvijajoči dogodki, to naj bi skušala zakriti kričeča propaganda, ki jo siplje iz sebe zlasti Berlin pod vodstvom svojega blebetavega Goebelsa. Toda dejstva so tako jasna, da tudi še tako glasna propaganda ne bo v stanu natresti peska v oči ljudstvom, ki gledajo v svet s svojimi lastnimi očmi.

Ta bedasta berlinska propaganda je vrgla v svet med drugimi bedastočami tudi trditve, da so ameriški katoličani zoper sedanjost vojno in da nasprotujejo vojnim naporom Amerike. Kakšna pomilovanja vredna zmota je v tej trapasti trditvi! Saj je vrtoglava berlinska propaganda morala slišati sinoči govor našega predsednika Roosevelta, ki je v njem poudaril, kako se je na svojem potovanju po vsej deželi sam osebno prepričal o dejstvu, da naša Amerika še nikoli ni bila tako tesno združena za en skupni cilj, kot je sedaj za skupne napore v dosego popolne zmage v tej vojni. Prav nobene skupine Amerikancev ni izvzel predsednik Roosevelt — in že samo to je dovolj velik dokaz, da velja o nas katoli-

čanah popolnoma isto kot o vseh ostalih Amerikancih.

In zakaj naj bi se ameriški katoličani obotavljali podpirati Roosevelta in sploh vso Ameriko v tej vojni? Kakšne pomisleke naj bi imeli zoper umestnost današnje osvobodilne borbe naše velike Amerike? Ali nam more vsaj berlinska propaganda sugerirati kaj pametnega v tem pogledu, ko mi sami pri najboljši volji ne najdemo nič takega, kar bi nam moglo pokazati neumestnost dejstva, da je Amerika v vojni? Ali nam more kaj takega sugerirati rimska propaganda, ki po svojih slabih močeh sekundira berlinski propagandi? Ne ena ne druga ne more tega, in če bi poskusila, bi pač dosegla ravno nasprotno.

Seveda, o nas ameriških katoličanah velja isto ko o vseh drugih spodobnih ljudeh v Ameriki in drugod po svetu. Mi se ne vne-mamo in ne navdušujemo za vojno radi vojne same. Mi dobro vemo, da je vojna sama na sebi veliko zlo. Mi smo bili z vsem srcem z Ameriko, ki je odpravila vojno, dokler jo je količkaj mogla odpraviti. Toda danes smo prav tako z vsem srcem z Ameriko, ko je morala seči po orožju, kakor smo bili prej, ko se je pomišljala, dokler ji je le nekoliko kazalo. Nikar naj ne misli berlinska propaganda, da je danes Amerika v vojni samo zato, ker je pač doživela Pearl Harbor. To je bil le zunanji povod, da je bilo nujno treba seči po orožju. Amerika ni danes v vojni samo zato, ker je pač vojna sama segla po njej. Današnja svetovna borba je vse nekaj več ko samo vprašanje bodoče oblasti nad tem ali onim delom sveta. Današnja borba je na eni strani revolta zoper civilizacijo, kulturo, duševne in duhovne pridobitve človeštva — na drugi strani pa boj za ohranitev civilizacije, kulture ter duševnih in duhovnih pridobitev človeštva. Zverinsko osišče je na delu, da uniči vse to, združeni narodi — z Ameriko takorekoč na čelu vseh — je na delu, da se te dobrine človeštvu ohranijo. In pri takem velepomembnem podjetju naj bi ameriški katoličani stali ob strani in se celo upirali? Kakšen strahovit nesmisel!

Ali mi ameriški katoličani morda ne vemo, kaj je bleknil Hitler pred leti: "Izko-

renil bom to človeško udomačevanje tisočev let. Hočem zopet videti v očeh mladine blesk roparske živali. Zrastla bo mladina, pred katero se bo svet tresel." O, poznamo te besede in radi priznamo, da jih takrat, ko so bile izrečene, nismo dovolj resno vzeli. Mislili smo, da Hitler sanja in da je nemogoče v resnici doseči nekaj takega. Zato se nismo takoj takrat začeli pripravljati na boj zoper Hitlerjeve zveri. Danes vidimo, da smo s tem odlašanjem naredili veliko napako. Danes vidimo, da je Hitlerju uspelo, vzgojiti tako mladino, ki ji prav po njegovih besedah "blešči iz oči blesk roparskih živali". Kdo na svetu si more misliti, da bo krvoločne zveri ukrotil s tem, da bo odsvetoval boj zoper nje, da jih bo božal z golo roko in ne preganjal s puško v roki? Če si je Hitler iz človeških bitij vzgojil krvoločne zveri, kakor je sam napovedal, bo storil, naj nikar sedaj ne vali krivde na nas ameriške in še druge katoličane, če pri najboljši volji ne moremo drugega ko z vsemi spodobnimi ljudmi vred udariti po teh zvereh na način, ki je edino primeren — z orožjem v roki!

Vsa Amerika, katoliška in nekatoliška, čuje vsak dan več o početu teh Hitlerjevih zveri. Iz vseh okupiranih dežel prihaja vedno več obupnih krikov in vsi ti kriki žrtev izpod zob Hitlerjevih zveri pretresajo nam, ki poslušamo, srce in obisti. Kogar med nami ne ganejo kriki iz Norveške in Danske, ganejo kriki iz Slovenije in Hrvaške in Srbije — in narobe. Če bi kdo ne imel pravega čuta za vse skupaj, o, saj Hitler poskrbi, da vsakemu udarja na uho takorekoč krik njegovih lastnih bratov in sester! In ne samo Hitler skrbi za to. Za Hitlerjem stopica s svojim "passo Romano" prav pridno tudi Musolinček s svojimi Grazioliji in Rabatti in podobnimi "vzgojitelji" človeškega zverinstva. Saj Amerika enako dobro ve, kaj se godi pod laško okupacijo, kakor dobro ve, kaj se godi pod nemško okupacijo. In kar se tiče katoliške Amerike, kolikor je take Amerike — in precej lepo število katoliške Amerike je — se ji še toliko bolj studi zverinstvo strahopetnih in hinavskih Lahov, ki se še vedno skrivajo pod katoliško krinko, nego se ji

studi zverinstvo nacijev, ki so odkrito in pred vsem svetom vrgli katoliško in sploh vsako versko krinko od sebe ter si pridržale le civilizacijo džungle.

Vse to ve Amerika, vse to ve tudi katoliška Amerika. Naj se ravno osiše nikar ne trudi, da bi ji nasulo peska v oči. Kakor ga ne more nasuti nam Slovincem, prav tako ga ne more drugim Amerikancem, pa naj izhajajo iz te ali one evropske dežele, pa naj bodo katoličani ali naj priznavajo katerokoli drugo versko prepričanje, ali magari ne tega ne onega. Nacizem in fašizem sta nas potegnila na pot v džunglo, da se otresemo nadlegovanja podivjancev, ki groze uničiti civilizacijo ter preko vsega sveta raztegniti svojo džunglo — ne moremo drugače ko nastopiti to pot. To pa vemo, prav dobro vemo, da se z džunglo ne moremo pogovoriti drugače ko z orožjem v roki, z resno borbo, z bojem, z vojsko! To je vse, kar moremo ameriški katoličani z drugimi Amerikanci vred odgovoriti na berlinsko in rimsko propagando.

MORIŠČA IN KRVAVA ZNAMENJA

SMRTNO kazen so nekdanj izvrševali predvsem na dva načina: z obešanjem in obglavljanjem. Nad zločincem ki je bil obsojen na smrt, je zlomil krvni sodnik palico, obsojenca pa izročil rablju. Iz naših arhivov doslej še ni znan primer, kjer bi se bila ta zlomljena palica ohranila privezana k svežnju preiskovalnih in sodbenih spisov.

Smrtna kazen obešanja je bila najpogostejša. Zato so veljale vislice kot znamenje oblasti ali pravice krvnega sodstva. Vzor vislicam je bila najbrž drevesna veja, vendar so pozneje prevladoval vislice, ki so bile sestavljene iz dveh stebrov s prečnim tramom. Večinoma so bile pri nas vislice lesene; vsaj tako bi sklepal iz računov, ki navajajo stroške pogostega obnavljanja stebrov. Postavljanje vislic se je vršilo po-

nekod prav slovesno. V Konjicah so morali sodelovati mlinarji in tkalci. Od leta 1788 dalje so vislice kmalu podrli, oziroma so preperale. Le redki so sledovi: v bližini Bele peči stoji na primer iz škrilov zidan steber, ki je 3 m visok in 1.25 m širok. Nekdaj je nosil "gavge". Dostop k njemu je nemogoč, ker imajo Italijani v bližnji skali utrdbe. Nad Rajhenburgom se dviga hrib Mohor. Na njem se baje še danes vidi jama, kjer so stale vislice, ki so morale biti vidne iz trga. S pomočjo ledinskih imen se pa daje precej točno ugotoviti kraji, kjer so stale vislice. V Kranju je v velikom polju znana njiva "gavgarica", pri Škofji Loki, Kamniku in Višnji gori se zove nek hrib "gavžnik", pri Mokronogu "gavženhib". Severno od Podsrede ob cesti čez Sušico v Lostnič je parcela "na gavgah". Blizu Račice je hrib, na katerem so baje obešali zločince, pod njim pa kapela. Zunaj Ruš v gozdu je hribček, kjer so stala vešala. Bližnji hiši še danes pravijo "prigavgenbirtu". V adlešički fari v hosti Guščiku je ob cesti njiva na griču, ki mu pravijo "gavge".

Drugo so kraji, kjer so obsojence obglavljali. O takih moriščih kroži več pravljic, ki pripovedujejo o lučkah, ki se pojavljajo in pomenijo baje neodrešene duše umrlih, ki iščejo miru. Krvniške meče nekdanjih deželskih sodišč najdemo le še v večjih muzejih in zbirkah gradov. Kot pritikline obeh vrst morišč naj omenim še kapelice, tako imenovana krvava znamenja. V št. Lenartu v Slov. goricah je ohranjen sodni križ, kamnito štirioglato znamenje, pred katerim je bila dana obsojencu, ko so ga peljali na morišče, zadnja priložnost, da moli in se pripravi na smrt.

V Sloveniji naletimo ob potovanju na mnogo lesenih ali zidanih znamenj, ki so najrazličnejšega izvora. Značilna so na primer ona, ki stoje sredi polja na kraju, kjer se je pripetila smrtna nezgoda. Navadno je tudi način smrti razviden iz preproste slike. Drugo so mrliška znamenja ali krležji (od Kyrie eleison). Na takih znamenjih so naslikana mrtvaška nosila s krsto, pod njo črepinja s kadečo se žerjavico, poleg pa kleče in molijo pogrebci. Tu namreč postavijo pogrebci nosila na tla in opravijo molitve za

rajnika. Eden izmed pogrebcev pa prosi v imenu umrlega navzoče za odpuščanje, ako je koga razžalil. S stališča pravnih starin bi me zanimala posebno taka znamenja, leseni ali kamniti križi, ki stoje na krajih, kjer je bil kdo umorjen. Kljub skrbnemu povpraševanju doslej nisem mogel ugotoviti nobenega primera. Znani so pa izven naše države na Koroškem, Štajerskem, Salzburgu, Tirolskem, zlasti pa na češkem in v srednji Nemčiji tja do Skandinavije in Škotske, na vzhodu pa do Kavkaza. Ti kamniti križi so vsaj deloma postavljeni v spravo za storjeni zločin od ubijalca ali njegovega sorodstva, da odvrnejo krvno osveto. V listinah najdemo dogovore, kjer se zaveže plačati ubijalec tako imenovano krvnino, opravi romanja na daljna božja pota, pa tudi postaviti na kraju zločina kamniten križ. Morda nadomešča take križe za spravo pri nas nek drug, zelo zanimiv običaj, ki je z umorom ali ubojem v zvezi, to je kopičenje vej in napravljanje grmade na kraju, kjer je umrl kdo nasilne smrti. Ko doseže kup večjo višino, pa to grmado zažgo. Starejši ljudje poznajo ponekod še to navado, da odlomijo mimogrede veje in jih polagajo na kup. Prof. dr. Fr. Stele se spominja grmade, ki so jo kopičili v gozdu blizu Tunjic, kjer je baje nek mož ubil svojo ženo. To polaganje vej je star slovanski običaj, ki se omenja že v zgodnjem srednjem veku pri polabskih Slovanih. Pomiri naj dušo žalostno umrlega. Ta običaj je precej blizu kopičenja kamenja na grobu nasilno umrlega.

Čudežna rešitev.

“O,” pravi raziskovalec Afrike, Prekljič, “pregovor: ‘Mala darila ohranijo prijateljstvo’ ima zame nekaj naravnost pretresljivega! Rešil mi je namreč v pretežavnih okoliščinah življenje. Neki dan me je v osrednji Afriki ujame divje pleme in me vleče k svojemu poglavarju. Ta me je hotel baš pojesti, kar zapazi, kako sem neznanjsko suh, in si misli: ‘Veš kaj, dosti tako ni na njem! Podari ga rajši sosednjemu poglavarju Mbambau, ki mu moraš itak izkazati

spet kako prijaznost! . . . Prvič se to spodobí, drugič pa nič ne stane!’ Rečeno — storjeno. Mbamba me ogleduje in vidi, da sem zanj le preveč suh. Podari me torej na enak način svojemu sosedu Mpampau dalje. Tako so me nepoškodovanega podarjali prav do obrežja, kjer se mi je posrečilo, da sem ušel.”

Dotar.

“Prav za prav nimam niti pojma, ali bo imela moja nevesta kaj dote ali ne. Vprašati nočem, vedel bi pa vendarle rad!”

“To prav lahko uganeš, samo paziti moraš. Če bo tvoj tast vedno bolj osoren, bliže ko bo poroka, potem bo dobila lepo premoženje; če bo pa od dne do dne bolj ljubezniv in prijazen s teboj, potem ne bo imela nič!”

Otroška modrost.

“Bogo, nikar tako hitro ne požiraj, saj vendar vidiš, da je še dosti peciva!” opominja mati pri mizi.

“Vem, vem,” odgovarja Bogo s polnimi usti in brž zmaši vanje še velik kos, “vem, mama, toda bojim se, da kar nenadno ne bom več lačen, na mizi bo pa še zmeraj cel kup peciva.”

V trgovini.

Metrske in utežne enote ponekod še zdaj niso obveljale. Nekateri stari ljudje še zmeraj računajo na vatre in funte. Pa se je med nekim ljubljanskim trgovcem in podeželskim očancem razvil takle pogovor:

Kmet: “Pet vatlov tegale blaga mi dajte.”

Trgovec: “Očka, zdaj pravimo meter.”

Kmet: “Tako? . . . Nič več blago?”

Slabo je naletel.

“Dijake je treba spraviti v žensko družbo, da malo obrusijo svoje vedenje,” je rekel nekoč neki dijak pisatelju Kastnerju, v čigar družino bi rad prišel, ker se je zaljubil v eno njegovih hčera.

“Prav!” je odgovoril Kastner, ki ni hotel nič vedeti o tej brezupni ljubezni, “toda svojih hčera ne dajem za osle (brusilne kamne)!”

JUNIOR'S FRIEND

Joliet, "We are the twins from
III. Joliet." So the youngsters, DOROTHY and DOLORES BOSTJANCIC, aged 12, introduce themselves. "We were out in Lemont," they continue, "at a recent picnic and intend to come out again in the near future. We hope to see you out there, Father. May we go boat-riding again as we did the last time?" You certainly may, Dorothy and Dolores. It seems that nothing attracts the youngsters more than a puddle of water and an old row-boat. This summer that boat was as busy as ever. In fact, on the occasion that Dorothy and Dolores had their ride there were some seven others in the same boat. (Even Junior's Friend has a good memory, kids.) Thanks for your letter, Dorothy and Dolores, and let me assure you that you are always welcome to Lemont. I am sure that we have more playground for you out here on the hills than you have in all of Joliet. May we hear from you again.

Pittsburgh, The age of wonders
Pa. and miracles is not yet past! Here we have a letter from eight-year-old RITA KROTEC, who—just imagine—attends the 4th grade of St. Mary Assumption school in Pittsburgh. How did you do it, Rita? It must be brains. She writes: "For sometime now I have been reading the Ave Maria and finally got up enough courage to write to

JUNIOR'S JOURNAL

you. My granddad has been a subscriber to the Ave Maria for a long time. Since he passed away, my mother has subscribed to it. I like the Ave Maria very much especially Junior's Journal. I read all the letters, and would like to have Pen Pals (Make a note of this, Juniors). I am eight years old and I have a sister who is eleven, Dorothy, by name. Both of us would like to hear from your Juniors. Our address is 5155 Keystone St., Pittsburgh, Pa." It should not take any courage, Rita, to write to this department. It is open to anybody and everybody, from the first-graders to the "last" graders—if there are such people. It is certainly grand to know that the Ave Maria is passing from one generation to the next, from your granddad to your mother. We sincerely hope that the subscription does not stop with your mother. Kindly give our best regards to your mother and sister. This letter, we hope, will not be your last.

Waukegan, "Let me introduce
III. myself first. I am a very good friend of Fr. Aloysius and I hope to be

a good friend of yours also. (To that I have no objections—J. F.) I am going to be seventeen years old this month on the 13th. (Bad luck if you are superstitious). I am a senior at the Holy Child Academy for girls here in Waukegan. Thanks to the Junior's Corner and to Fr. Aloysius I have many pen pals, such as Dorothy Starcer, Vicky Hocesvar, and Marie Nasenbeny. They are all wonderfully nice girls. The only one of the three I have ever met is Marie. (Junior's Friend had occasion to meet both of the latter two this summer in Lemont so he can "ditto" your judgment). I hope that I am still welcome in the Junior's Journal and that you will answer my letter." Thus writes GERTRUDE REPP of Waukegan, an old-timer—according to the records—in the Ave Maria. Don't think for a moment that we are not glad to hear from you, Gertie. Your letters will always be welcome in Junior's Journal, especially since you hail from a parish which can boast of such a fine pastor as Fr. Hiti—an old friend of Junior's Friend. Kindly give him my best regards when next you see him. Thanks! You can consider yourself well introduced to Junior's Friend, Gertie, according to all the laws and by-laws of etiquette. Even Emily Post would have to be satisfied with your introduction. Good luck to you in your school-work!

Joliet, Ill. Chalk down communique No. 2 from Joliet in this month's mail. This one comes from the pen of GENEVIEVE RUSS, 1113 Nicholson Ave. She writes: "It has been an awful time since I last wrote you. I am sure that you don't mind. (But, Genevieve, perhaps J. F. does). I am a sophomore now and so I'm quite busy with my school-work. By the way, I was in Lemont for the "Honey Festival." I think it is very nice out there especially at the pond or whatever you call it. (Well, Genevieve, when we are in good spirits up here we simply call it a "puddle"; when, however, we are slightly crabby we refer to it as an almost circular body of water surrounded by land on all sides, which water is infested with fish, frogs, turtles, and pop-bottles. — J. F.) Say, how about some contests in the Ave Maria? I am sure that they would prove interesting. If you have to add a few more pages to the A. M. so that there will be a bigger Junior's Corner, do it." Unfortunately, Genevieve, we cannot add any more pages to the A. M. You know that we must not over-burden transportation during war-time. So we, like so many other patriotic magazines, are restricting the number of pages as much as we possibly can. After the war, however, matters will be different. But we are accepting your challenge for contests. As you see, we are starting with them this month. Now we shall see what kind of response they will have. Thanks for your letter, Genevieve, and we hope to hear from you again.

United States Army "For obvious reasons I can't describe or give you any information concerning

our location, climatic conditions, duties, and so forth. However, I can say that I am well mentally, spiritually, and physically." So writes CPL JOHN KLUCHER of the U. S. Army, formerly of South Chicago. Like so many other Slovene young men, John is in a "strange land," as he describes it. But he has not forgotten the Ave Maria, and the little piece of poetry which is found elsewhere in this issue comes from his pen across the sea. Thanks for remembering us, John. Perhaps the most significant passage in your letter, John, is the following: "We —the fellows and myself—plan

CONVOY

Onward! Into an eternity of blue,
Sweeping aside sprays of iridescent hue,
Ships in convoy. Guardians, as we sleep,
Silent watchers, scan the impenetrable deep.

Vigilant eyes search for the irregular spray
Whilst darkness envelopes the close of day;
Protective guns reach upward to beseech
The aid of Him whom man dares to impeach.

The constant churning of bluish brine,
Like the deep rustle of leaves in wintertime,
The ghostly moon reflecting its silvery rays
Across miles and miles of concentric waves: —

'Neath this, wrapped in a martial robe,
Peace can be found, if we but vigorously probe
To rid ourselves and others of ill
With a determination, a spirit, —I will.

—Corp. John J. Klucher

on saying the First Friday novena regularly, if we can." Nothing pleases us more, Corporal. You have not forgotten your Catholic training in youth and your instructions received from the pulpit. It is our earnest hope and prayer that the thousands of Slovene boys in the services today may cherish the religion of their youth in the same measure as you do. God bless you!

Lemont, Ill. Well, Juniors, it seems that there is no other way out of it. We must have our contests—and, of course, the prizes. Christmas is right around the corner, and I think it very appropriate that the subject of the first contest be Christmas.

In this way even Junior's Friend can become a Santa Claus by distributing the prizes as Christmas gifts to the winning Juniors. And what will the contest be all about? Very simple. Just tell in your own words, what Christmas means to you. Only a paragraph or two. Then mail your composition to Junior's Friend, Box 608, Lemont, Ill., before Dec. 15. Six prizes will be given: three to those writing the best compositions on the subject in high school age, and three more to those of grammar school age. What the prizes are, we are not allowed to say. But they are beautiful and I am sure that you will like them. The winners will be announced in the December issue of the Ave Maria. Well, what do you say, Juniors? Junior's Friend will be expecting your letters and your short compositions.

Thanksgiving will be a great day in the month of November. It will be a free-day, free from all classes and worries over homework. It will be a day of delicious turkey and cranberry sauce, and, perhaps, sweet potatoes. But remember, Juniors, it is supposed to be a day of **Thanks-**

giving. To whom? To God. That is why Abraham Lincoln, over seventy-five years ago, proclaimed Thanksgiving Day. Its purpose is to remind us of God and our obligations to Him for all the benefits we received from Him during the past year. Have we forgotten that purpose? Please keep that in mind when November 26 rolls around . . . Until next month, God's blessings to you all!

JUNIOR'S FRIEND.

All Souls Day

•
Nov.
2

The month of November reminds us of the poor souls in purgatory. It is for that purpose that our Holy Mother the Church has set aside this month and established the feast of All Souls. This "reminder," however, is not intended that we may recall dearly departed ones merely with sentimental emotion, and, perhaps, tears. Neither emotion nor tears will be of any aid to a beloved father, mother, brother, sister or friend who may have passed on to eternity. This reminder is intended that we may recall our dear ones with prayer, the only means at our disposal with which we may aid them.

We have been taught from our earliest years in school that even after a sincere confession some temporal punishment remains due to our sins. It is that punishment which we must undergo in purgatory, a punishment which shall be exacted in full measure until the entire debt to God is paid.

Souls in purgatory cannot help themselves. Their time for merit in eternity has passed. But we here on earth can help them. Our prayers and sacrifices can help those suffering souls in purgatory which are anxiously awaiting the moment they will be received into eternal blessedness. We can help them. Is not this a magnificent thought and truth! It was for this reason that the saints never ceased to warn us of our obligation toward those in purgatory.

We can help a dear one who may be suffering in purgatory. We can help a departed father, mother, brother, sister or friend. We can help them: not with flowers, nor with tears, nor with sentimental emotion, but with prayers. Prayers cost us nothing and require but a little effort on our part. Will we fail these suffering souls?

And—it is a profitable thought—is there anything more consoling when we stand at the threshold of eternity than to know that we will not be forgotten? The entire Catholic world prays for the departed, and will, consequently, pray for us. Those souls in purgatory who with our spiritual aid have been received into heaven will

likewise pray for us. No, we will not be forgotten; we will not be neglected. The hour of death should not be a difficult one. Purgatory should hold little fear for us. It is a consoling thought — if we in life have not forgotten and not neglected the poor souls in purgatory.

CONGRATULATIONS ARE IN ORDER

In solemn services in our beautiful little chapel four young men made decisive steps in their lives. Two entered the Franciscan Order as novices for the priesthood, one entered the novitiate as a Brother, and the fourth made his final vows. The simple yet inspiring ceremonies will long linger in the minds of the young men. The services were attended by close relatives and friends. To all four young Franciscans our sincere congratulations and the prayer that our Dear Lord will help them to persevere in their vocation. The young men are the following:

FRA. WILLIAM ZLOGAR, O.F.M., of Steelton, Pa., bound himself perpetually to the vows of poverty, chastity, and obedience. He entered the Franciscan Order four years ago, spending one year in the novitiate and three more in philosophical studies. Now he has set out for four years of theology after which he will be ordained to the priesthood. Fra. William is a very active Friar devoting his spare time partly to scientific chicken-raising and partly to photo-enlarging with home-made equipment.

FRA. GREGORY VAVPOTIČ, O.F.M., of St. Stephen's Parish, Chicago, Ill., and **FRA. ALPHONSE KLOBUČAR**, O.F.M., of St. George's Parish, South Chicago, Ill., have entered the Franciscan Order as novices. Both are preparing for the priesthood. After their one full year of

trial in the Order, they will enter upon their philosophical and theological studies. The "grind," we can assure the young men is a long and difficult one, but the final goal and reward is well worth the effort.

BRO. ROBERT HOCHER, O.F.M., of Cleveland, Ohio, likewise has entered

the novitiate. His vocation is the Brotherhood. As a tertiary, Bro. Robert's activities around the monastery were numerous and varied. He is most proficient in the sales and circulation departments of the Ave Maria. Always smiling and genial, he knows how to make ordinarily drudging work a very interesting task.

DEDICATION OF THE WEEK

SUNDAY is Our Lord's Day, dedicated to His Glorious Resurrection.

MONDAY is dedicated to the Holy Ghost and the Holy Angels.

TUESDAY is dedicated to the Holy Apostles.

WEDNESDAY is dedicated to St. Joseph and the Holy Martyrs.

THURSDAY is dedicated to the Blessed Sacrament.

FRIDAY is dedicated to the Passion of Our Lord, His Death, His Sacred Heart, and His Holy Face.

SATURDAY is dedicated to the Blessed Virgin Mary, the Immaculate Heart of Mary, and her Immaculate Conception.

THANKS- GIVING

It was the proclamation of Abraham Lincoln published Oct. 20, 1864 that fixed the date of national thanksgiving as the last Thursday in November, and it was this proclamation which set the real purposes of this national holiday. It is a very fitting and timely proclamation. It reads as follows:

"It has pleased Almighty God to prolong our national life another year, defending us with his guardian care against unfriendly design from abroad and vouchsafing to us in his mercy many and signal victories over the enemy who is of our own household.

"He has been pleased to animate and inspire our minds and hearts with fortitude, courage, and resolution sufficient for the great trial of civil war and to afford us reasonable hopes of an ultimate and happy deliverance from all our dangers and afflictions.

"Now, therefore, I, Abraham Lincoln, President of the United States, do hereby appoint and set apart the last Thursday of November next as a day which I desire to be observed by all my fellow citizens, wherever they may then be, as a day of thanksgiving and praise to Almighty God, the beneficent creator and ruler of the universe.

"And I do further recommend to my fellow citizens aforesaid

that on that occasion they do reverently humble themselves in the dust and from thence offer up penitent and fervent prayers and supplications to the Great Disposer of Events for a return of the inestimable blessings of peace, union, and harmony throughout the land which it has pleased him to assign as a dwelling place for ourselves and for our posterity throughout all generations."

JUNIOR'S CHRISTMAS CONTEST

What You Do:

Write a few lines, just a paragraph or two, on the subject: "WHAT CHRISTMAS MEANS TO ME."

Your work will be judged on the merits of its thought and language.

What You Receive:

Six beautiful prizes will be awarded as Christmas gifts to the winners, three to those of high-school age and three to those of grammar-school age.

All entries must be mailed not later than the 15th of December.

The winners will be notified by mail and will receive their gift in time for Christmas. The winning compositions will be published in the December issue of the Ave Maria.

Don't hesitate to take a chance! You have nothing to lose but a lot to win!

MY FRIEND ACROSS THE WAY

From my little study-window
I can see a lamp's faint ray,
'Tis the ever-faithful watcher
Of my Friend across the way.

Through the day I oft look over,
"All for Thee" is what I say,
And I fancy it's a comfort
To my Friend across the way.

When the sky is bright and cloudless,
And my heart is also gay,
In my joys, I'll not forget You,
Comrade mine, across the way.

If the day be dark and dreary,
Drifting round me mists of gray,
Then I whisper: "Don't desert me,
Dearest Lord, across the way."

Let the years be hard and toilsome,
Still my life is one bright May,
For my burdens all are carried
By my Friend across the way.

When I leave my study-window
At the close of life's short day,
Through the gates of death I'll
take Him,
Take my Friend, across the way.

David P. Macstocker, S.J.

LEMONT'S LOOKOUT

We are very happy to announce that during the past month contributions for four more of our recently installed stained-glass windows have been received. The first contributor is Mr. William Martin, of Lemont, Ill. "Bill," as he is affectionately known by us Franciscans, has been printing the "Ave Maria" and the annual "Koledar" for us for some years. Not only has he been doing a satisfactory printing job, but he has been doing it at a price which could not be met by any other printer. We have always appreciated the services of Mr. Martin, and we can assure him that we certainly appreciate this gift.

The second contributor is the Rt. Rev. Canon J. J. Oman, pastor of St. Lawrence Church, Cleveland, Ohio, who made the gift in memory of his deceased parents. Fr. Oman is well known to the Slovenes throughout this country. He always has been an invaluable friend to the Slovene Franciscans and this gift is but another proof of that friendship.

The third contributor is Robert Alexander Paton, formerly of St. Cyril's, New York, and now a candidate for the brotherhood in the Franciscan Order here in Lemont.

The fourth contributor is St. Vitus Parish, Cleveland, Ohio. To all four contributors our sincerest gratitude and earnest prayers. May their reward be one of eternal value! Seven of the ten stained-glass windows now enjoy donors. May we hope for more?

Mr. Jerry Wenceslaus Koprivšek is one young man from Brooklyn, New York (formerly of Bethlehem, Pa.), who is very conscious of his Slovene extraction. A versatile musician by nature and a church organist by profession, he has always endeavored to supply our Slovenes with their own national music. His annual Christmas and Easter Slovene programs

on nation-wide hook-ups have aroused widespread acclaim, and his recordings of Slovene music are among the best and most popular made. Now, we are informed, he is preparing the publication of some fifty folk-songs which should receive attention in every Slovene community. The patriotic trend of the times has induced him to prepare likewise a recording of his own composite arrangement of the "Star Spangled Banner" and the "Hej Slovenci." Our sincere congratulations to Mr. Koprivšek and the hope that he may continue long in his worthwhile pursuits!

Elsewhere in this issue we advertise the sale of Christian Christmas cards. October—November—December. Less than three more months and again we will be in the midst of the holy season of Christmas. Let us emphasize the adjective "holy." Christmas, it seems, has become anything but a holy season to most of the world. It is but another commercialized and profit-making "Dollar Day," "Fire Sale," "Bargain Day," etc., etc. Christmas no longer is holy, signifying the birth of our Redeemer. It is a season of shopping for the masses and a season of profits for the business man. In the same manner Easter has lost most of its meaning. It no longer means the resurrection of our Redeemer, but rather the advent of new spring styles flaunted in all vanity in Easter parades.

Let us put Christ back in Christmas. If you wish to extend the real and genuine Christmas cheer to your dear ones then do it in a Christian way. If you wish to write them a card, be sure it is a Christian one. Catholic organizations and institutions the world over are making available in advance just the proper type of Christmas card for the Catholic. Order your cards now. Do not be obliged to insult your Catholic friends by getting for them in a last minute rush to the corner drug—or five-and-ten-cents-store a card which fails to portray the holiness of Christmastide.

VSEBINA TE ŠTEVILKE:

Za Zahvalni dan	str. 2
Razumem Bog — A. Urankar, O.F.M.	5
Novemberska historija — B. Ambrožič, O.F.M.	6
Škof Rožman prosi — K. Zakrajšek, O.F.M.	8
Slovenski koledar	9
Patrijotična pridiga — B. Ambrožič, O.F.M.	11
Pri naši Mariji Pomagaj —K. Zakrajšek, O.F.M.	14
Koroški Slovenci	17
Mežnar Janez — P. Č.	18
Kafarnaum v Sveti Deželi —V. Žnidaršič, O.F.M.	20
Zvodnik — povest — Dr. I. Pregelj	22
Darovi	24
Za veliki narodni kongres v Clevelandu	26
Radio govor v domovino	27
Morišča in krvava znamenja — J. Žontar	29
Junior's Friend — C. Shir- cel, O.F.M.	31

BUY
UNITED STATES
WAR SAVINGS STAMPS
AND BONDS

TO OUR YOUNG MEN!

We have our new seminary. It is our fondest and most cherished hope realized. It is, however, only our first goal. Now we must concentrate on

another; getting worthy youth to train for the priesthood and brotherhood. That is the purpose of this seminary. And today, as ever before, the biblical

truth holds good: "The harvest is great, but the laborers are few."

Undoubtedly among you who read this there are many who are called by God to a higher state of life. You desire to devote your time and energy for the spiritual good of others. Possibly, if you have the necessary talent and fulfill other requirements, you desire to work for the kingdom of God on earth by winning souls to God and by doing parish and missionary work. Then you are called to the priesthood.

If, however, you lack that talent and would nevertheless embrace religious life to insure your own salvation and devote your life to work in a monastery or parish rectory, then you are called to the brotherhood.

As a priest you would directly labor for the salvation of souls; as a Brother you would help the priest accomplish this purpose and hence indirectly also labor for the salvation of souls.

As a Brother you would work with-in or without the monastery, on the farm, office, become a cook at the monastery, in the garden, in the Ave Maria printing or in parish rectories, etc. With this work there is always sufficient recreation and respite. Once you have entered the Order, you no longer have any personal worries. You are well taken care of in every respect.

What are the requirements for the aspirant to the priesthood and brotherhood?

The student for the priesthood must be of good Catholic parents and of a good reputation; he must be healthy and sound in mind and body; in age he may range from 15 to 20 years.

The candidate for the brotherhood must also be of good Catholic parents and of a good reputation and sound in body and mind; he must be unmarried or a widower. Further, he must promise, as soon as he enters the Order, that if he eventually leaves the Order he shall not demand wages for work performed. This is done to safeguard the Order. Age is not a serious consideration among the requirements of the brotherhood.

If you sincerely feel that you are called either to the priesthood or brotherhood, please contact us immediately and we will make the necessary arrangements. If among your acquaintances there is one who manifests a similar disposition please inform him about this.

Address all communications to:
**Very Rev. Commissary-Provincial,
St. Mary's Seminary,
Lemont, Illinois.**

Sveti Jožef, ki si bil vsem kristjanom vedno dober pomočnik, zlasti v najpotrebnejših rečeh, k Tebi se obračamo v zaupanju.

To zaupanje nam ni bilo osramočeno v lanskem in letošnjem letu, ko si toliko dobrih src odprl za našo stvar in nam naklonil toliko dobrotnikov, da smo lahko v nekaj mesecih postavili novo hišo.

Vemo, da boš tudi tej prošnji ustregel in pomagal. Hišo so nam zidarji postavili, toda kaj bomo s hišo, če je ne moremo spremeniti v dober in topel domek.

Hišo zidarji postavljajo, dom si pa moramo sami urediti, smo brali v lepi knjigi o Tebi med letošnjimi duhovnimi vajami. Dom, ki bo predvsem prevzet z blagodišečim kadilom krščanskega življenja. Ti si tudi postavljaj Nazarško hišico, še lepše pa si uredil domek Mariji in Jezusu z svojim lepim vzglednim življenjem.

Tudi mi obljubljam, da se bomo v hiši, ki si nam jo Ti postavil, ravnali po Tvojem zgledu in iz te hišice napravili božji grad, kjer bo Vsemogočni prebival.

Ali misliš, da ne bo v duhu sv. Frančiška, če Te sedaj prosimo, da nam še več dobrotnih src odpreš, ki bodo prispevali v poseben sklad, da lahko vse altarje plačamo, da lahko dolg za tabernakelj poravnamo in vse, kar smo si omislili novega pravzaprav kar "na puč". V zaupanju da bo sveti Jožef tudi sedaj priskočil na pomoč. Ali smo predrzno zaupali?

POMAGAJMO UBOGIM ROJAKOM V DOMOVINI

Stradajo, trpe, umirajo . . . Če imamo sree, jim moramo pomagati. Če imamo glavo, jim moramo pomagati. Slovenije bo konec, domovine bo konec, če jim ne priskočimo na pomoč.

Pošlji svoj dar Dobrodelni sekciji slovenskih župnij — tajnik in blagajnik: P. Bernard Ambrožich, 62 St. Marks Place, New York City. Zlasti, če imaš za maše. Pomni, da bo slovenski duhovnik vedno delil z ubogim svojim rojakom. Kar pošlješ za maše, bo deljeno z narodom.

Pošlji svoj dar blagajniku Jugoslovanskega Pomožnega odseka, Mr. Leo Jurjovec, naslov: 1842 W. 22nd Place, Chicago, Ill. Obenem pa še kaj več deni na stran za tiste čase, ko bo vojske konec in boš lahko še sam poslal svojcem, ko boš zvedel kje so.